THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 796 Main Street.

Vol. III. No. 17. Winnipeg, Thursday, June 13th, 191[illegible]

ווינ׳פעג, דאנערשטאג, כ״ח סיון, תרע״ב.

[illegible]א ריזיגער סטרייק פון [illegible]שניידער אין מאנטרעאל

[illegible]מעהר אלס פיער טויזענד שניידער [illegible]ארבייטער זיינען ארויס אין סטרייק אין [illegible]מאנטרעאל. צו ערשט זיינען בלויז [illegible]ארויס די אפערייטארס, פעגנטס און [illegible]ועסט מייקערס און פרעסערס, נאכהער [illegible]זיינען צו זיי אויך צוגעשטאנען די קא[illegible]טערס. דער סטרייק איז ניט, ווי גע[illegible]וועהנליך ביי א שניידער סטרייק, בלויז [illegible]א אידישער. צווישען די סטרייקער [illegible]זיינען פאראן אויך זעהר פיעל קריסט[illegible]ליכע ארבייטער וועלכע בעלאנגען צו [illegible]פערשיעדענע יוניאנס. די פאדערונגען [illegible]זיינען א 9 שטונדיגער ארבייטס טאג, [illegible]שפת בלויז 4 שטונדען, אבשאפונג פון [illegible]שטיק ארבייט און סוב קאנטראקטינג [illegible]סטעם, אלע זאלען ארבייטען פון [illegible]וואך און פאר אווער טיים אנדערהאל[illegible]בען מאל די פרייז.

[illegible]דער נייער גובערנאטאר פון וואהלי[illegible]נער גובערניע, מעלניקאוו, וועלכער [illegible]האט לעצטענס איבערגענומען דעם אמט [illegible]האט די ערשטע זאך געארדערט א נייעם [illegible]גירוש אויף אידען פון די דערפער.

ער האט זיך פערשמועסט אויף 2 טעג און 2 נעכט

בעת ווען זיין מוטער האט זיך אויס־געוויינט די אויגען און דעטעקטיווס און פאליסלייט האבען איבערגעקעהרט די שטאדט זוכענדיג אין יעדען ווינקע־לע דעם יונגען אליזער ארנאלד, איז זיך דער וועלפער חברה מאן געזעסען ביי א גאליציאנער אין שטוב און פער־בראכט גאנץ אנגענעהם מיט זיין גאלי־ציאנער קאמפאניאן ווישניאנסקי.

ארנאלד איז ווי געוועהנליך אוועק אין סקוהל מיטוואך נאך מיטאג. אויף׳ן וועג האט ער זיך בעגעגנט מיט זיין חבר, א גאליציאנער פאי. יענער האט איהם איינגעלאדען אויף כבוד צו זיך אהיים וואו ער האט איהם מכבד געווען מיט גאליציאנער ושעם. דערווייל איז זיך אליזער ארנאלד אזוי פערפליבען און האט דארטען פערבראכט צוויי טעג מיט צוויי נעכט.

מארין ראקטאר, א רייכער אידי[illegible] פאבריקאנט פון וויען איז פון [illegible] ערנאנט געווארען אלס מי[illegible] די עסטרייכ־ישע הערען ה[illegible]

א נייער פלאן צו ענט[illegible] וויקלען וויניפעג

דער לעצטער און נייעסטער פלא[illegible] ווי אזוי צוציהען מאנופעקטורע[illegible] קיין וויניפעג, איז יעצט ארויסגע[illegible] געווארען פון דער אינדוסטריעל [illegible] דער פלאן בעשטעהט אין פא[illegible] אז די מעמבער פון דער אינדוסטרי[illegible] ביורא, די גרעסטע ביזנעס לייט [illegible] שטאדט, זאלען קויפען א [illegible] שטרעקע לאנד נאהענט צו די [illegible] און בויען פערטיגע פעקטארי[illegible] פערדענטען צו ביליגע [illegible] אז קיין מאנופעק[illegible] דארפען אריינלי[illegible] בילדינגס, [illegible] דער [illegible]

[illegible]קאטשעוואן קאמ[illegible]שוין אנגעפאנגען

[illegible]רעגען האנ. סקאט, פרעמיער פון [illegible]קאטשעוואן זיינען ארומגעגאנגען [illegible]גאנגען אז איבער זיין שלעכטען גע[illegible] [illegible]וושטאנד וועט ער זיך צוריק צי[illegible] [illegible] פון געזעלשאפטליכער טהעטיג[illegible] [illegible] ווי עס ציינט זיך יעצט ארויס איז [illegible]יש ריכטיג, דען פאריגע וואך האט [illegible]ליך אומגעקעהרט פון די סטייטס [illegible] ער האט פער[illegible]

דער טעריטאריאליסטי־שער קאנגרעס אין וויען

דעם 27טען יוני וועט פארקומען דער צוזאמענפאהר פון די טעריטאריאליס־טען. די הויפט פראגע פון טאג וועט געוועהנליך זיין דער אנגאלא פראיעקט וועלכען די פארטוגעזישע רעגיערונג האט גענומען. זאנגוויל מיט נאך איי־ניגע געפינען זיך יעצט אין פארטוגאל [illegible] פיהרען פערהאנדלונגען וועגען דעם

קבצנים ערוואכ[illegible]

א סנעף פון $1000.00 צו מאכען פון א שמעק טאבא[illegible] קבר ביז א פאלאץ, פון א טשיקען קופ ביז א קאוו[illegible] אלעס וואס איהר ווילט און קענט ניט קריגען ערג[illegible] קריגען ביי דער

שיללער און ניומאן ריעל ע[illegible]

מיר קויפען, טריידען, און פערקויפען לאטס [illegible] קויפען און קריגען אגריטענטס אף סייל, [illegible]

א געלעגענהייט פון א קבצן א מי[illegible]

א בלאק וואס ברענגט אריין $4,500 א יאה[illegible] $28,000. $5,000 אין קעש, באלאנס אי[illegible]

ווענדעט זיך[illegible]

[illegible]R & NEWMAN

[illegible]EAL ESTATE

Phone St. John 162

ערשטער אידישער ריעל עסטייט א[illegible]

ווער עס האט הייזער אדער לאטס צו [illegible] קויפען ווער עס וויל בויען לאטס פ[illegible] [illegible]ענדע[illegible]

ב. ראבינס[illegible]

אין 292 1-2 סעלקירק עוועניו
נעמען אן הייזער צו פערענטען און [illegible]
רעזידענס 539 פריטשארד עוו[illegible]
קאנטראקטאר

נ. סגל׳ס בעקערי[illegible]

איז דאס איינציגע פלאץ, ווא[illegible] ברויט, בולקע ווערט געבאק[illegible] ריין און זויבער. ברויט ווער[illegible] אויך דעליווערט צו הויז.
טעלעפאנירט אב סט. דזשא[illegible] 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עוועניו.

דזשאב פרינטינג אי[illegible]

THE

Canada Financial Corporation, Ltd.

$500.000 קאַפּיטאַל

העד אפיס:

נאָרטהערן קראַאון בענק, פּאָרטידזש עוועניו
סטאָק דעפּאַרטמענט: 222 פּאָרטידזש עוועניו
| ווינניפּעג, מאַ.

באארד אף דירעקטארס: פּרעזידענט, וואלענטין ווינקלער, מ. פּ. פּ.; וויס פּרעזידענט און מענעדזשער דירעקטאר, רזשאן מעקייווער, קאפּיטאליסט; סעקרעטאר און טרעזשורער, י. א. פלעטשור, באריסטער

דירעקטארען: דר. ר. מ. סימפּסאן, פּרעזידענט אף אמעריקאן פּאבליק העלטה אסאָסיאיישאן; ב. שראַנגע, מאנופעקטשורער; דר. פ. לאשאנס.

דער צוועק פון דער קאמפּאני איז אויפצוקויפען „אגרימענטס פאר סייל" און מארטגיידזשעס מיט א נעגוגענדען דיסקאונט וואס וועט ברענגען גוטען פּראפיט. יעדער ביזנעס מאן וויים וואס פאר א פּראפיטען עס ברענגען די אגרימענטס פאר סייל צו די וואס בעשעפטיגען זיך דערמיט. אגב איז דער קרן געזיכערט, ווייל דאס איז קיין ספּעקולאציאן, נור א זיכערע ביזנעס אונטערנעהמונג. די קאמפּאני טהוט שוין ביזנעס און די פּראפיטען זיינען גרעסערע ווי מען האט ערווארטעט.

די אויבענדערמאהנטע דירעקטארען זיינען גענוג גאראנטיע אז אלעס וועט געפיהרט ווערען אויף'ן פּראקטישען, ביזנעסמעסיגען און ארענטליכסטען אופן.

אינגאנצען איז פאראן 5 טויזענד שעהרס, פון וועלכע איבער צוויי טויזענד זיינען אויספּעקויפט געווארען צו הויפּט בעוואוסטע און גוט בעקאנטע ביזנעס לייט. מיר האבען נאך ביי 3 טויזענד שעהרס צו פערקויפען.

פּרייז פאַר שעהר איז $100
[illegible]מיט אַ פּרעמיום פון $15

[illegible]ערמין: $65 קען איינגעצאהלט ווערען באלד אין קעש, פאר וואס [illegible] שעהרהאלדער בעקומט א סערטיפיקייט, אדער: $25 קעש און [illegible]ם אין 3, 6 און 9 מאנאטען אהן אינטערעס.

ווענען איינצעלהייטען זיך ווענדען צו

PH. NEY & CO.

222 Portage Ave. W[illegible]

Phone main 1288

41)

[illegible]שיד

[illegible]עשריבען פון דעם רוסישען שריפטשטעלער

[illegible]מאַטשעט.

[illegible]מיט א אידישען דאקטאר אין אוניווערזיטעט.
[illegible]ען ניט געהאט ביי זיינע חברים ווי „זשיד".
[illegible]ט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם אידי[illegible]
[illegible]הלונג „זשיד" געשילדערט די כאראקטע[illegible]
[illegible]ונגען פון דעם אידישען דאקטאר.
[illegible]רזעצט געווארען פאר'ן „איד" פון דעם
[illegible]פאלען דיכטער

[illegible]אַפּלאַן.

[illegible]ד דיזע אינטערעסאַנטע
[illegible]ו דרוקען אין „איד"

[illegible]רצעהלונג וואס נ. א. מאטשעט האט
[illegible]ריבען.

[illegible]עס ניט צו לעזען.

[illegible]אַנשאַפט בעריבערש? וואָרום מאַכט [illegible] אַ קאַלעקשאַן אַז פאַרן האַל דאַרף [illegible]דאַך ניט צאָהלען? און נאָך אַ סך [illegible] פראַגען.

[illegible] יונגערמאַן שטעהט זיך אויף'ן [illegible] און שוויצט, און גיט זיך אַלע [illegible] א כאַפּ פאַר דער גלאָז וואַסער. [illegible] רוקט זיך אַרויס אַ לין פון [illegible]קענדיגען פאַרקעל און טהוט [illegible] „וואו נעהמט מען געלד" [illegible] יעדער איז גלייך אַראָב פון [illegible] און אַ רוף געטהאַן דעם אינ[illegible] אידזשענט.

מיר מורא האַבענדיג פאַר אַ 2טען [illegible] קאַלעקשאַן האָבען געכאַפּט די פּיס [illegible] פּלייצעס און פאַשאָל!

* * *

אויפמערקזאַם.

מיר ווילען אויפמערקזאַם מאַכען [illegible] פאַעט פון פלאַטע־ר אויף דעם [illegible] ער האַט אונטער זיינע שטימונגען [illegible] אונטערגעשריבען „נאַכדרוק פער[illegible]

[illegible] עס אין זינגען אַ צווייטען מאָל!

* * *

איבערציינונג.

[illegible] דעם ערשיינען פון „ווענ וויזער" [illegible] זיך איבערציינט אַז און [illegible] איז אַ נאַציאָנאַל ראַדיקאַלע [illegible] לנחסום, נור פּשוט אַ

[illegible]ער אין

הומאר וויץ [illegible] סאטי[illegible]

שבת אויבס[illegible]

די עלילת דם דעמאָנסטראַ[illegible]

פון אַ נאַרר ענדער.

פאַר דער לעצטער צייט האָבען [illegible] זיך שוין אַזוי פיעל אַנגעלעזען אין [illegible] פּרעסע וועגען דעם עלילת דם. [illegible] האָט זיך פערגלוסט צו הערען [illegible] האָבען די סאָציאַליסטען אויסגע[illegible] געגען דעם, און מיר זיינען [illegible] זייער דעמאָנסטראַציע(?). מיר [illegible] אָב אַ שטונדע נאָכאַנאַנד [illegible] וואָרט „עלילת דם", ווערט [illegible] מאָהנט, אַפּנים אַז זיי זיינען [illegible] אויף עברי. מילא, טראַכטען [illegible] איז ניט קיין סכנה, מיר דאַרפען [illegible] עלילת דם אויך ניט, און מיר [illegible] וויטער.

דער ערשטער רעדנער, כאָטש [illegible] אַ סינגעלמאַן, מאַטערט זיך אויף [illegible] וויזען דעם עולם, וועלכער איז [illegible] שטאַנען פון אַ פּאָאַר צעהנדליג [illegible] בער מיט קליינע בייבים. אויף די [illegible] [illegible] קינדערלעך [illegible]

מיזקע, ניב לשון.

פון באנצע שריי.

אין באָסטאָן האָט אַ מאַן פּערולאָננט ביי אַ טהעאַטער מען זאָל איהם אומקעהרען אַ דאָלאַר, ווייל פון זיין סיט האָט ער גאָר ניט געקענט זעהן.

מיר געהען דאָ זייט דריי יאָהר אין די „קווינס" און אַלע דריי יאָהר האָבען מיר גאָר ניט געזעהן און דאָך איז אונז ניט איינגעפאַלען צו זיין אַזאַ שנאָרער.

* * *

פּחדים, זאָג איך: מענשען רייסעס, הינט רייסעס, פערד רייסעס, פּרעזידענט רייסעס, פייפּ סמוקער רייסערס, אויטאָמאָביל רייסעס, בייסיקעל רייסעס. ס'פעהלען נור „וואַנצען" רייסעס.

* * *

ס. ציזוקין (בעגעגענט זאַלצמאַן'ען ניט קיין געשייוועטען): ווען געהמט איהר שוין אַ שייוו, מר. זאַלצמאַן?

זאַלצמאַן (פערטראַגענ): ווען דעפּח[illegible]

שטאָדטישעס.

בר מצוה.

דער גרויסער עולם וואס האט דעם צווייטען טאג שבועות אין בית יעקב שוהל בייגעוואוינט די בר מצוה פון מר. א. בערג׳ס יונגערען זוהן הוד, וועלען לאנג ניט פערגעסען דעם איינדרוק וואס אויף זיי האט געמאכט אלעס וואס עס איז פארגעקומען בעת קריאת התורה און נאכדעם. א בעדייטענדע צאהל געסט און פריינד צו מר. און מרס. בערג האבען בעזוכט די שוהל. דער בר מצוה האט יעדען בעגייסטערט מיט זיין לייענען אין דער תורה. זיין אלטא שטימע האט זיס געקלונגען זינ־גענדיג ,יציב פתגם׳ און נאכהער די הפטורה. בעזונדערס האט דער בר מצוה אבער בעגייסטערט יעדען מיט זיין פראכטפאלער דרשה וואו ער האט פערבונדען דעם ,זמן מתן תורתנו׳ מיט זיין געפורטסטאג. מר. א. בערג האט ביד רחבה מנדב געווען אויף דער שוהל, אויף תלמוד תורה, אויף צדקה הכללית א. ד. ג. ואחרון חביב, האבען ביידע, מר. און מרס. בערג זיך אויסגעצייכענט ביי דער סעודת מצוה ביי זיך צו הויז, 68 האלעט סטריט. די געסט און ערך 75 פאארלעך האבען פערנומען זעקס גרויסע טישען געדעקט מיט כל טוב. דא האט מרס. בערג זיך אויסגעצייכענט מיט איהרע מילכיגע מאכלים לכבוד שבועות, אלעס פון פולער האנד. נאך דער סעודה האט גערעדט דער טשער־מאן, דער קוואטער פונ׳ם בר מצוה מר. ד. בעלקאווסקי וועלכער האט צווישען אנדערעס געשילדערט דעם אונטער־שיעד פון מר. בערג׳ס לאגע מיט 13 יאהר צוריק און יעצט. נאכהער האט גערעדט דער ווירדיגער רב רבי י. י. כהנאוויטש וועלכער האט ווי אלע מאל אלעמען איבערראשט מיט זיין רעדע, אם ענדע האט ער אנגעצייגט דעם בר מצוה אז ער זאל זיך אויפפיהרען ווי זיין עלטערער ברודער וועלכער געהט ווירקליך אין דעם וועג וואס איז א ברכה פאר אלע אידישע עלטערען. נאכהער האט יעדער גערעדט און גע־וואונשען די עלטערען מיט די קינדער כל טוב. 1־1

א ווארט פון א יונגען ביזנעסמאן.

זייט 6 יאהר בין איך אין וויניפעג. די ערשטע צייט 4 און א האלב יאהר האב איך געארבייט אין איינעם פון די פיר־נעהמסטע דזשולירער, וו. ר. נאפעל ענד קאמפאני, יעצט פיהר איך אליין א געשעפט. אנגעפאנגען האב איך קליין, יעצט איז מיין דזשולער סטאר אין 845 מיין סטריט. און דאס איינציגע צו וואס איך שטרעב איז צופריעדענצושטעלען מיינע קונים. איך בין דערום ספעשי־[illegible] געפאהרען מיט א פאאר וואכען צוריק אין דער איסט, איך האב איינגעקויפט די בעסטע וואארע פאר קעש געלד און קען דערום פערקויפען בילינער ווי [illegible]

ווילט איהר התונה מתנות, מוזיקא־לישע אינסטרומענטען, פערשיעדענע ציהרונג, זייגערס, דזשולערי, אלעס אין מיין ליין האב איך יעצט געבראכט פון טאראנטא. צווישען מיינע קונים האב איך זיך ערווארבען א נאמען אלס פע־היגער און צופריעדענשטעלענדער ביזנעסמאן און דערום בלייבען אויף שטענדיג מיינע פאטראנייזער די וואס קויפען ביי מיר איין מאל. איך שטעל זיך צופריעדען מיט א קליינעם פראפיט אבי צו בעקומען מעהר קאסטימער, פאטראנייזער און פריינד.

לעזט דאס אלעס איבער אויפמערק־זאם און דערצעהלט עס נאכהער אייע־רע בעקאנטע, זיי וועלען אייך דאנקען ווען איהר וועט זיי רעקאמענדירען י. טשופאק, 845 מיין סטריט (1־1

מב״ם אצל מר. יוסף יאפע בקילדא־ניאן נאסף ע״י הקאלעקטאר מר. ש. בודניצקי 4 דאל. עבור התלמוד תורה.

לעזט און סובסקרייבט זיך
אויף
דעם איד

מיר בעטען ביי קיינעם קיין שטיצע ניט, מיר האבען דאס ניט פערלאנגט זייט די צייטונג עקזיסטירט, דאס איינציגע וואס מיר בעטען אייך יא, איז, ווערט סובסקרייבער און בעצאהלט אייער סובסקריפשאן געלד.

א דאלאר שפיעלט ביי קיינעם קיין גרויסע ראלע ניט; א דאלאר הייסט אזוי גוט ווי צוויי סענט א וואך. און וואס פאר א ווערטה האט ביי א אידען 2 סענט א וואך? ווער שמועסט ווען איהר ווייסט אז דורך אייער סובסקריפשאן געלד ווערט געשטיצט און אויפגעהאלטען א אידישע צייטונג פאר דער וועסט.

דער „איד"

איז ניט קיין פארטייאישע צייטונג, זי בעלאנגט ניט צו קיין פארטיי, זי פערלאנגט ניט קיין שטיצע פון פארטיי געלדער. די צייטונג מוז זיין אן אונפאר־טייאישע, אום אמת צו דינען די אינטערעסען פון איהרע לעזער און עס איז ניט מעהר ווי רעכט אז די, וועלכע האבען שוין איינגעזעהען די נויטווענדיגקייט פון א אידישער צייטונג אין דער וועסט, אז די וואס פערשטעהען די נוצען וואס א אידישע אונפארטייאישע צייטונג קען ברענגען, די אידען, זאגען מיר, דארפען דערום זיך סובסקרייבען און ווערען לעזער און פאטראניזען די צייטונג.

זינט די צייטונג עקזיסטירט שרייבען מיר דאס ערשטע מאל אזא אויפ־רוף. מיר האבען אימער געדענקט אז דעם אידישען לעזער דארף מען דאס ניט זאגען, אז ער קען און דארף דאס אליין פערשטעהן.

אלע וויניפעגער אידען ווייסען אז מיר וואלטען געווען פערשפארט צו שרייבען אזעלכע אויפרופען, ווען מיר זאלען געוועזען וועלען פערקויפען די צייטונג צו א פאליטישען־בינטעל, ווען מיר זאלען געוועזען וועלען פערקויפען די אינטערעסען פון אונזערע לעזער. מיר האבען אבער די צייטונג בעסער איינגאנ־צען אבגעשטעלט און ניט געוואלט אז זי זאל רעגיערט ווערען פון ארחי פרחי און דערביי זאלען ליידען די אידישע אינטערעסען.

יעצט איז אונזער איינציגער פערלאנג און איינציגע בקשה אז די וואס ווילען די צייטונג זאל עקזיסטירען, זאלען אליין ווערען סובסקרייבער און אויך זעהען אז זייערע פריינד און בעקאנטע זאלען ווערען סובסקרייבער.

ראמאן פון אמעריקאנער לעבען

ווען עס וועט זיך ענדיגען די גרויסע און זעהר אינטערעסאנטע ערצעה־לונג ,זשיד׳, וועלען מיר אנפאנגען צו דרוקען א ראמאן, געשריבען פאר׳ן ,איד׳ פון דעם ראמאניסט דר. בן גור, אויס נויארק, וואו עס ווערט געשילדערט דאס ארימע, דאס רייכע און דאס אויסגעלאסענע לעבען אין נויארק.

דער ראמאן, ניט קוקענדיג דערויף וואס ער איז שפאנענד פון דער ער־שטער פארטזעצונג אן, איז א ריכטיג בילד פון דאס לעבען פון די אימיגראנטען אין נויארק, זייערע גייסטיגע און עקאנאמישע ליידען.

מיר, פון אונזער זייט, וועלען טהאן אלעס מעגליכעס אז די צייטונג זאל וואס אמאל בעסער און שעהנער זיין. און [illegible] דארפט איהר אויך אנווענדען אביסעל מיה און אונז העלפען אין מאטעריעלען [illegible].

ווערט סובסקרייבער, זעהט אז אייערע פריינד און בעקאנטע זאלען ווערען סובסקרייבער. סובסקריפשאן פאר א יאהר איז בלויז איין דאלאר, צוגעשיקט דורך פאסט $1.50

איהר קענט אונז אויך פיעל העלפען דערמיט וואס איהר וועט פאטראנייזען אונזערע אדווערטייזער און ווען איהר קויפט עפעס ביי אונזערען אן אדווערטייזער, זאגט איהם אז איהר האט געזעהען זיין אדווערטייזמענט אין „איד". אויך דאס וועט אייך קיין געלד און קיין מיה ניט קאסטען און אונז וועט איהר דערמיט האָבען געטהאן א געפעלינקייט.

אדרעס:

THE ISRAELITE

796 Main Street Phone St. John 2213

אדער

540 Anderson Ave. Phone St. John 431

Professional Column

דר. א. בערקאָוויטש.
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52־6
453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN
אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8
250 סעלקירק עווענין
אקענען קווינס האל פהאן סט. דזשאן 1280

Dr. R. L. HURST
פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערוועז און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 3 ביז 5 און פון 7 ביז 9. פהאן מיין 814
305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

פינקעלשטיין און לעווינסאן
לאיערס און באריסטערס.
105 באן אקארד בלאק.
טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.
925 מיין סטריט, וויניפעג.
אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

Monteith, Fletcher & David
באַריסטערס און סאָליסיטאָרס
403 נאָרטהערן קראָאון בענק, קאָרנער פאָרטיידזש און פאָרט. פהאָן מיין 669

MAX MAINS
נאטארי פובליק
פערשידענע דאקומענטען בעזארגט, איז אין פערבינדונג מיט׳ן רוסישען קאנסול. אפיס שטונדען יעדען אבענד. (83
612 סטעלאַ עוו. פהאָן סט. דזשאָן 849

PHILIP NEY
נאָטאַריוס
געזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזע־צונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס
222 פאָרטיידזש עוו. פהאָן מיין 1288

Miss A. GOLDSMITH
322 Burrows Ave. Phone St. Jonh 1114
גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען
מעסיגע פרייזען. (25־6

דאַרפט איהר לייהען געלד?
פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו
ב. שעפס
דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.
401 סעלקירק עוו. פהאָן סט. דזש. 1490
Office: Bank of Toronto.
Phone Garry 706. (522

COHEN & MEYEROWITZ
קאנטראקטארס און בילדערס
683 **אַלפרעד עווענין.**
די בעסטע אינפאָרמיישאָנס פריי. בעפאָר איהר בילדעט, זעהט זיך מיט אונז.

בוק־קיפער
וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען
The Israelite, 796 Main St. Box 3 (4־2

בראַטמאַנ׳ס ליקער הויז
האלסייל שנאפס און ביער. ספעשיל רעקא־מענדירט פאר התונות, צופריעדענהייט גא־ראנטירט. דעליווערט איבער גאנץ שטאדט.
223־225 לאגאן עוו., קאר. קינג סטריט
פהאן גערי 3258 (52־6

ALFRED JACKSON
ליטאן גארדענס. אן אינסייד סאבדיוויזשיאן.
פאר איינצעלהייטען פרעגען אין
522 מיין סט. סוויט 3, פהאן גערי 3076

אויפמערקזאם.
איהר בויעט א הויז, איהר ווילט האבען אייער פלאמבינג געמאכט ביי אן עקספערט פלאמ־בער און צו א מעסיגער פרייז, טעלעפאנירט אב צו מיר, איך וועל באלד קומען, וויל איך גאראנטיר מיין ארבייט. (42
מאקס נעמער, פלאמבער און גאז פיטער
551 דאפרין עוו. פהאן סט. דזשאן 171

בעקאַנטמאַכונג.
אייער גוט בעקאנטער נתן פיינטוך, 24 דערבי סטריט, פערקויפט די בעסטע שיקאגאר פליישען ווי קארן ביף, גע־סמוקטע און געפיקעלטע ברוסט, ווי אויך אלערליי שיקאגאר ווארשט צו ביליגע פרייזען. געמליך מיט 5 סענט אויפ׳ן פונט בילינער ווי איבעראל. 5 פונט ריטייל צו 30 סענט א פונט און צו סטאהקיפערס אין האלסייל צו 28 סענט א פונט טרוקענעס, פעטען ווארשט. קומט און קויפט וואס מעהר און האט הנאה פון אייער געלד. (44
נתן פיינטוך, 64 דערבי.

סטאַר בייסיקל שאַפּ 559 פאָרטידזש
W. Lawrence, Prop.
אלערהאנד נייע און סעקאנד הענד בייסיקלס צו פערקויפען און פערענטען
פהאן שערברוק 2939 (42

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט סט.
אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508
פיאנא מואווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33־6

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.
74־76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

איידיאל באד אונטער א ניי מענעדזשם. פליין, טירקישע און שווים בעדער פיר ליידיס און מענער, גוטער בארבער אין קאנעקשאן. אפען טאג און נאכט. כשרה מקוה. (43
ה. וואלדמאן, פראפ.
256-260 Jarvis Ave. Phone St. John 519

The Royal Candy Kitchen.
622 מיין סטריט פהאָן גערי 71
דריי טהירען פון די סטארלאנד
ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדים, פרישע היימישע קענדים יעדען טאג. (52־5

ענגעל און אָווענס
עלעקטרישאנס
מופען פון 817 מיין סטריט
אין 823 מיין סטריט. (43

די הערמאַן און זאַמפיר קלינינג הויז
829 **מיין סטריט.**
פהאָן סט. דזשאָן 105
וואו עס ווערט גערלינט און געפיקסט אויפ׳ן בעסטען אַרט אַלערליי מענער און פרויען קליידער. פרייזען מעסיגע, צופריעדענהייט גאַראַנטירט.

נייע בארבער שאפ
אין 241 דאפרין עוו.
פראקטישער בארבער פון אלד קאנטרי. א קלינעם שייוו און גוטען העירקאט. סיגארס, טאבאק און קאסמעטיק צו מעסיגע פרייזען.

איהר ווילט פאָהרען ווי א פריץ?
דאן קויפט אייערע האַרנעס ביי
דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.
נעהמט אָן אַלערהאַנד רעפעירינג. (522

סעם וואולף
האָט געעפענט אַ נייע בלעקשמיד שאפ אין קאָרנער ראָבינסאָן און פלאָרא עוו. אלע אַרבייט ווערט אַטענדעט ריכטיג און צופריעדענשטעלענד. (42

געהט ניט באַרוועס, ווייל ביי לעאָן טרעגובאָוו אין 883 מיין סט.
קענט איהר פיקסען אָדער קויפען אַ פּאָאָר שיך פאַר גאָר בילינ. (525

פערלאנגט א קלויהק
אין א פאון שאפ [illegible] הלטהינג סטאר, מוז האבען עקספירענס און זיין א גוטער סיילסמאן, ווייז ייטעם $20 א וואך און העכער, מוז האבען גוטע רעפערענס. (21
H. MARGOLIS
317 8 Ave. E. Calgary, Alta.

רייטס פאַר אַדווערטיזמענטס אין „איד"

פאר איין מאל	50 סענט פער אינטש
פאר א מאנאט	40 סענט פער אינטש
פאר יעהרליכע	35 סענט פער אינטש
אויף דער 1טער פיידזש	75 ס. א אינטש
אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך	50 ס.

THE ISRAELITE.
DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMP.
B. GOLDSTEIN, Editor.
796 Main St. Phone St. Jonh 2213
Winnipeg, Man.
Subscription: 1 Year $1.00.
Thursday, June 13th, 1912.

קענעדער וואארע.

א בעוועגונג געהט יעצט אן אין קענעדא צו פאטראניזען די ארטיקלען וואס ווערען געמאכט אין קענעדא. „דהי מייד אין קענעדא מאוומענט״, האט מעהרסטענס פערכאפט די וועסט. כמעט אלע צייטונגען אין דער וועסט זיינען פול מיט שבחים צו קענעדער וואארע. נאך מעהר אויפרוהר האט אין דער וועסט געמאכט די ספעשיל טריין מיט קענעדער ארטיקלען וועלכע מען האט דורכגעפיהרט דורך די פערשיעדענע שטעדט און שטעדטלעך וואו די טריין קומט אן. דיעזע טריין עגזהיבישאן האט אן איבעריגען מאל איבערצייגט אז אין קענעדא ווערען געשאפען אלערהאנד ארטיקלען וואס ווערען געברויכט יאון אהן וועלכע מען קען ניט אויסקומען. און שעהנערס: די פרייזען זיינען אזעלכע וואס מען קען מיט זיי ניט קאנקורירען, די וואארע וויעדער איז אזוי גוט, אויב ניט בעסער, איידער די זעלבע וואארע פון אנדערע לענדער.

מען קען גאר ניט אויסזעצען געגען אזא בעוועגונג. קענעדא איז א יונג לאנד, די פאבריקאציאן איז יונג און איז נאך ניט אומשטאנד צו קאנקוריהען מיט אנדערע, גרעסערע מאנופעקטשורער אין אנדערע לענדער, אויף פרעמדע מארקעטס און עס איז ניט מעהר ווי רעכט אז די היימישע בעפעלקערונג, וועלכע קומט אין בעריהרונג און וועלכע, אויף אזא אדער אנדער אופן, פראפיטירט פון קענעדא׳ס וואוקס און רייכטהום, זאל אונטערשטיצען, העלפען און פאטראניזען די ארבייט פון די היימישע ארבייטער, די ארבייט פון די היימישע פאבריקען.

„צארט דערפיהלענדע״.

מיר האבען פאריגע וואך געטהאן לפנים משורת הדין און געגעבען פלאץ פאר א „בריעף צום רעדאקטאר״, אין וועלכען דער שרייבער זידעלט אויס א מיטארבייטער פון דער אבטהיילונג „שבת אויבס״ (א נארד ענדער) פאר זיינעם א גאנץ מ י ל ד ע ן קיבעץ. עס איז קיין ספק, דאס אין קיין רעדאקציאן, וואו נור אזא הומאריסטישע אבטהיילונג וואלט געוועזן, וואלט מען, ווער שמועסט, געגען אזא גוטמוטהיגען קיבעץ, ניט געדרוקט קיין פראטעסט בריעוועל. מיר האבען אבער דעם בריעף יא געדרוקט, אום עס זאלען איהם לעזען די בעקאנטע פון ה׳ א. זמן׳ס סעקרעטאר״ און זאלען זיי איהם אויפמערקזאם מאכען אויף דאס נארישקייט צו ברוגז׳ען זיך אויף א קיבעץ. וואס וועט איהר, ליעבער פריינד, טהאן, ווען, די שעה זאל ניט זיין, „דער קענעדער עזות פנים״ זאל טאקע ערשיינען, און אויף אייער הצלחה, דוקא אין וויניפעג, און זאל, אל יפתח אדם פה לשטן, זיין ניט קיין מאנאטליכע, נור א וועכענטליכע און דער זעלבער „א נארד ענדער״ וועט אייך דארטען אריינקיבעצען אויף אן עזות פנים׳דיגען אופן? וואו וועט איהר דאן געפינען א ריכטער אדער א שופט?

בעמערק, איהר דאך, אז … דער הומאריסטישער אבטהיילונג טהוט מען קיינעם ניט וועה. מיר האבען טאקע לכתחילה געדענקט זי… מאכען דערפון א שטראף פלאץ, אבער ערהאלטענדיג איניגע פראטעסט…ן האבען מיר די מיינונג געמוזט בייט…ן. דער קיבעץ איז ניט שטעכיג, ניט גיפטיג וועה צו טהאן. אנדערש אבער, ווי אונז איז בעקאנט, וועט זיין די אויפגאבע פון דער נייער צייטונג, „דער קענעדער עזות פנים״ וואס געהט זיך גרינדען דא, און דאן זיינען מיר אסור מקנא אזעלכע „צארט דערפיהלענדע״.

מען בויעט שוין די ת״ת.

מיר האבען געהאט אמאל בעקומען איניגע בריעף פון אונזערע לעזער, וועלכע האבען אונז אויפמערקזאם געמאכט אז די אויפרופען צו שטיצען די תלמוד תורה זיינען דברים בטלים, כל זמן מען וועט ניט אנהויבען טהאן קיין רעאלע ארבייט.

יעצט, גלויבען מיר, קענען מיר שוין אזעלכע בריעף ניט ערהאלטען, ווייל דער פערלאנג פון יענע שרייבער איז ערפילט געווארען. מען האט אנגעהויבען צו טהאן רעאלע ארבייט און מען געהט אן מיט דער ארבייט. געוועהנליך איז עס פאר קיינעם קיין סוד ניט אז די אונטערנעהמונג איז א ריעזיגע, דאס געלד וואס איז יעצט פאראן אין דער טרעזשורי וועט זיכער ניט קלעקען אויף אנצוגעהן מיט דער ארבייט אפילו ביז העלפט, דאס איינציגע וואס וואלט געקענט אויספיהרבאר מאכען דעם אנגעצייכענטען פלאן, איז ווען די דירעקטארען זאלען אריינקריגען היבשע סומעס שטיצע.

די ארבייט איז אנגעפאנגען און יעדער וואס ווינשט צו האבען א ריכטיגע תלמוד תורה אין וויניפעג מוז זיך רעכנען דאס ער גופא איז מחויב צו ענדיגען די גרויסע אונטערנעהמונג.

און וואס בייא די יונגע?

ווי בעקאנט האבען די היעגע יונגע לייט, געגרינדעט אונטער׳ן נאמען „דער פעראיין אידישע יוגענד״, זיך געהאט אנגעצייכענט גרויסע פלענער און, אגב אורחא, גאנץ וויכטיגע אונטערנעהמונגען. דער אנפאנג פון זייער ארבייט איז אונז גוט בעקאנט, ער איז געוועזן גאנץ לעבעדיג, פול מיט ענטהוזיאזם. מיר האבען ניט געשפארט קיין פלאץ אום נאכמעהר צו פערגרעסערען זייער קרייז און, דער עיקר, זייער אונטערנעהמונגס קראפט. זיי האבען געוואלט זיין די גרינדער פון א אידישער שולע. וויפיעל דיעזער פלאן זאל ניט האבען קיין געגנער, איז ער אבער ווינשענסווערטה שוין דערפאר אליין וואס די גערוסען וועלכע קומען צו אונז אריבער פון נו־יארק, טאראנטא א. ד. ג. וואו אזעלכע שולען זיינען פאראן, זיינען זעהר גוטע. די קינדער אין דער נויארקער ערשטער אידישער שולע האבען לעצטעס יאהר געמאכט זעהר גוטע פארשריטע; די עקזאמענעס אין דיעזער שולע האבען אריינגעבראכט אפשר א גאנצע רעוואלוציאן בייא די העברעאיסטען; פאר דיעזע עקזאמענעס האט די נויארקער „ווארהייט״ געווידמעט א גאנץ היבשען ארטיקעל, וואו דער שרייבער האט אוועקגעלויבט די מעטהאדע פון אידיש גאר לעילא ולעילא. דאס אליין, זאגען מיר, איז גענוג אז די יונגע מתעסקים ארום דעם פלאן פון דער נייער שולע, זאלען קיין געגנער ניט האבען, פון שטערער איז אבגערעדט. עס קוקען אפילו פיעלע מיט אן איראנישען שמייכעל אויף אזעלכע פלענער, אבער פיעלע פון אט די לעצטע, מעג מען זיכער זיין, אז זיי וואלטען נאך אפשר מיט עטליכע דאלאר פיינעשטייערט אום צו זעהן מה טיבו של עובר זה.

אבער עס איז שטיל געווארען אין יונגען לאגער מכח דעם. די ערשטע ענטהוזיאזם איז קיהלער געווארען און קיין ממשות׳דיגעס הערט מען גאר ניט.

מיר ווייסען, אפילו אז אויך ביי זיי, די יונגע, איז א גרויסער מאנגעל אן ארבייטער, אן מתעסקים. אבער שוין ביי דעם ערשטען אריסטריט זאל מען בלייבען פעראנקערט אויס מאנגעל אין מתעסקים, איז עס פאר יונגע לייט דען קיין בזיון ניט?

מיר ווילען גלויבען אז דער אבהאלט איז דא אן אנדערער און מיר וואלטען ווינשען אז ער זאל פערעפענטליכט ווערען.

און ווילען ווילט זיך עס אונז נור אום מען זאל ניט מוציא שם רע זיין אויף דער יוגענד אז זי עמפפאנגט יעדע נייע אידעע מיט עקסטאז און איז מיט איהר בעשעפטיגט ערנסט... אויף פאפיר, קומט עס צו ארבייט ווערט דער עקסטאז צורונען.

דר. א. ז. בארוכאוויטש.

ארטאדאקסען פעראייניגען זיך.

„ארטאדאקסען פון אלע לענדער פעראייניגט זיך!״ וואלט איהר זיך מיט איין צוואנציג יאהר צוריק געקענט פארשטעלען אזא אויפרוף? ווען איך וואלט געוועזן דער ליג פון דער רעדאקציע וואלט איך מיין ארטיקעל א נאמען געגעבען „משיח׳ס צייטען״, ווייל ווען דען אנדערש קען פאסירען דאס די ארטאדאקסען וועלכע האבען דעם אביגען אויפרוף פערהאסט, וועלכע האבען די שעפער פון אזא אויפרוף נאך מעהר ווי געהאסט, אט די זעלבע ארטאדאקסען זאלען פלוצים נייהען זיך א פעהנדיל און אויף׳ן פעהנדיל מיט גאלדענע אותיות אויסהעפטען דעם מורא׳דיגען אויפרוף: „ארטאדאקסען אלער לענדער פעראייניגט זיך!״

און דער אויפרוף, לאמיר אויפריכטיג זיין, איז ניט נעכטען בעשאפען געווארען. אין אמעריקא האבען מיר שוין לאנג זוכה געוועזן צו א רבנים יוניאן, אום צו זיין מעהר פארזיכטיג, ערלויבט מיר דאס אנצורופען אין לשון קודש „אגודת הרבנים״. אבער אויך אן ארבייטער יוניאן איז דאך, דוכט זיך, רעכט צו רופען „אגודת הפועלים״... אבער דער עיקר איז ניט דער נאמען, זאל זיין אגודה, פערבאנד, פעראיין, יוניאן. בקיצור: מיר האבען אין אמעריקא אן אחדות מיט אן אויפשריפט: „רבנים פון אלע שטעדט פעראייניגט זיך!״ און אט איז ניט לאנג פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון „גוטע אידען״. ווייסט איהר, ליעבער לעזער, וואס דאס בעדייטעט? האט איהר געפרובט א דענק טהאן דעריבער: „גוטע אידען״ פון גאליציען, רוסלאנד און אנדערע פאהרען זיך צוזאמען, האלטען אב א קאנגרעס. נאך אמאל א ק א נ ג ר ע ס! ווייסט איהר, ווי פערהאסט דאס ווארט „קאנגרעס״ איז געוועזן ביי אונזערע „גוטע אידען״? איך געדענק עס ווי היינט, איך האב געוואלט פאהרען צו איינעם פון די ציוניסטישע קאנגרעסען און האב זיך וועגען מיין נסיעה ארויסגעכאפט פאר א חסידישער „רבי״ מיט וועלכען איך האב זיך בעגעגענט. ער האט ברוגז א קוק געטהאן אויף מיר און זיין בליק איז געוועזן פול מיט פעראכטונג: „קאנגרעסען, האט ער א זאג געטהאן, קאנגרעסען, נאך ווענג צרות? און דער זעלבער איז יעצט צו א קאנגרעס געפאהרען און אט האט איהר א צווייטען אויפרוף: „גוטע אידען פון אלע לענדער פעראייניגט אייך!״ היט אב אייערע אינטערעסען, היט אב דאס וואס אייך איז ליעב!

און יעצט איז דאס וויכטיגסטע געקומען: די ארטאדאקסען פעררופען אויך א קאנגרעס! איך האב זיך מיין מיינונג וועגען ארטאדאקסישען יודענטהום. איך זאג זיך ניט איינמאל אז ווען די ארטאדאקסען וואלטען … טריי און איבער… געבען זייערע אידעען וואלטען זיי פעסטער און זיכערער געשטאנען אויף זייערע פאזיציעס. איך בעדויער, פערשטעהט זיך, זעהר וועניג וואס דאס אפיקורסות כאפט זיך אריין אין זייערע הייזער. איך בעדויער אבער וואס די אידישע ארטאדאקסיע איז ניט קיין גאנצע, ניט קיין מושלמת, ניט קיין נשמה׳דיגע. עפעס איז זי א צושפאלטענע, א צוברעקעלטע. דער טאטע קומט שבת פון דאווענען און טרעפט דעם איידעם מיט׳ן סיגאר אין מויל; אפטמאל לויפט דער ארטאדאקס גופא אום שבת פון שוהל גלייך אין קראם אריין אדער אין אפיס; אליין „פוצט״ ער צו דאס בערדיל און דאס ווייב ווארימט צו דעם שבת׳דיגען קוגעל; דאס איינגעל לערענט א פרשה חומש מיט א לערער וואס עסט טרפות אום יו״כ, וואס האסט דעם ארטאדאקס און די למודים וואס ער מוז, צוליעב פרנסה, לערנען מיט ארטאדאקסישע קינדער; די טאכטער פרעסט זיך אויס די יום טובדיגע בלוזקע און די מאמע געהט צו תשליך א. ז. ו. א. ז. ו.

איך וויל יעצט זיך ניט ארייגלאזען אין חקירות צי וועלען מיר שטארקער זיין אהן די ארטאדאקסען אדער אפשר נאר שוואכער ווערען; עס איז אויך ניט מיין אויפגאבע צו זאגען דא אויף וויפיעל עס האט געווירקט די ארטאדאקסיע אויף אונזער גייסטיגער קולטור. וואס איך וויל יא זאגען איז אז די ארטאדאקסען האבען שוין פון לאנג בעדארפט איינזעהן דאס וואס זיי האבען יעצט איינגעזעהען; זיי האבען פון לכתחילה אן בעדארפט אפלערנען דאס בעסטע פון אייראפא און דעם אויפרוף „ארטאדאקסען פון אלע לענדער פעראייניגט אייך!״ האבען זיי בעדארפט מיט יאהרען לאנג צוריק אויסהעפטען אויף זייער פאהן.

וועט איהר דאך מיך וועלען דערמאהנען אן דעם רוסישען ווערטיל: „בעסער שפעטער איידער קיינמאל״, איז אט טאקע דאס בין איך מיט מיין איצטיג ארטיקעל אויסן. דען אויך יעצט גלויב איך ניט אן דער ערנסטקייט פון ארטאדאקסישען וועלט קאנגרעס. אן דער שפיצע פון די איניציאטארס ווייס איך ניט ווער עס שטעהט. אבער צווישען די „מאכערס״ פון קאנגרעס געפינען זיך זעהר פיעלע אונפאסענדע פערזאנען וואס וועלען ליידער פונ׳ם גאנצען קאנגרעס אויסשלאגען איינגעזוצען; עס זיינען צווישען זיי אויך פאראן פיעלע מתפוללים, אסימילירטע ביז׳ן ביין; איהר נעפינט אזעלכע ווי דר. נודמאן פון וויען, אן עכטער אסימיליאטאר, וואס האט שוין ניט איינמאל אבגעלייקענט די עקזיסטענץ פון א אידישער נאציאן; פראפעסאר גייגאר פון בערלין וואס פאדערט אז אויך די אידישע שילער זאלען פראווען קריסטמעס. חוץ דיעזע דייטשע „צאצקעס״ וועלען אויך אונזערע ווארשויער מה יפית׳ניקעס, די אמת׳ע שאנדע פון יודענטהום, די אסימיליאטארישע לאנגע קאפאטניקעס, אויך זיי זיינען צווישען די וועלט קאנגרעסניקעס; ווען די ארטאדאקסען וועלען מיט אזעלכע „פרומע, כשר׳ע אידען״ געהן צום טיש, דאן איז עס א גרויסער ספק צי וועלען זיי עפעס אויפטהאן מיט זייער קאנגרעס. דער ווארשויער דיקשטיין און דער בערלינער גייגאר וחברותם, די זיינען ניט קיין פאסענדע מחותנים אויף אן ארטאדאקסישען קאנגרעס וועלכער דענקט צו ארגאניזירען „אמת׳ע אידען״ אונטער דער פאהן פון אחדות. מען וואלט בעדארפט מעהר ערנסט, איבערקלייבעריש זיין אין אזעלכע ענינים און ווייל דאס, ווי עס זעהט זיך ארויס ביי דער וואהל פון די מתעסקים, פעהלט, בין איך ניט אזוי שטארק ענטהוזיאסטיש מיט דעם ארטאדאקסישען וועלט קאנגרעס, כאטש איך בין דער ערשטער צו גראטולירען זיי און צו ווינשען זיי ערפאלג.

א וויעג ליעד.

(פריי נאכ׳ן דייטשען)

שלאף שוין, שלאף, מיין קינדעלע,
שלאף איין, מיין קרוינעלע הערץ!
דיך ענטוישט נאך ניט די האפנונג
דיך פער׳סם׳ט נאך ניט דער שמערץ.
ווי ווינציג איז דאס אלעס,
נאך וואס דיין הערצעלע נארט;
ביזט גלייך צו א פוינעלע,
א זומערדינג, א צארט...
דיך ווילט זיך זונ׳ און וואלקען,
כאפען, פליהען וויט;
דו בעגרייפסט נאך ניט דאס לעבען,
פערשטעהסט נאך ניט דעם טויט...
דו קענסט נאך דעם שאפ ניט,
וואס פערצעהרט די קראפט,
וואו מען בלייבט אין ניכצען
א ציטראן אהן זאפט...
דו ווייסט ניט, וואס ס׳ערווארט דיך,
אז וועסט ווערען גרויס;
דו וועסט צוליעב חיונה
ניט פערלאזען מאמעס הויז?
טו שלאף זשע, מיין פוינעלע,
האסט נאך צייט גענוג
צו פיהלען אט דעם וועהטאג,
וואס אין הארצען איך טראג...

יצחק רייז.

א. אסאווסקי.

די אידישע געשיכטע פון וויניפעג.

צוזאמענגעשטעלט לויט די ערצעהלונגען פון די ערשטע איינוואנדערער, בעשטעטיגט פון דער היסטאריקאל קאמיטע פון ספר הזהב.

6.

די צווייטע מאסען איינוואנדרונג

פאר גאנצע פופצעהן יאהר בלייבט די אידישע בעפעלקערונג כמעט די זעלבע אין צאהל, עס קומען צו איינצעלנע פאמיליעס פון די סטייטס, גאליציען, ענגלאנד, דאס זיינען אבער איינצעלנע גליק זוכער. מאנכע פערבלייבען און אנדערע פאהרען אב, עס פאהרען אויך אפט ארויס א פאאר פאמיליעס פון די תושבים זוכען גליק אין דער וויטער וועסט, צו דער סאוטה צו, איניגע קומען שפעטער צוריק און אנדערע בלייבען און עס הויבען מיט זיי אן צו שפראצען נייע אידישע קהילות אין דער וועסט ארום די סי פי אר און סי ען אר לייגס. אין וויניפעג גופא אבער וואקסט די בעפעלקערונג מיט איהר נאטירליכען צוואוואקס ביז׳ן יאהר 1898, ווען די שרעקליכע גזרות און רדיפות אויף אידען אין רומעניען און אין רוסלאנד איז אין פולען גאנג. די בעשרענקונג פון אלע מענשליכע און בירגערליכע רעכטע האט אויפגעשוידערט די גאנצע וועלט. דאן האבען הונדערטער אידישע יונגע לייט זיך ארגאניזירט אלס פיסגעהער און צו פוס פערלאזט זייער אלטע היים און נעגאנגען זוכען א נייעם מקום מנוחה.

דאן האט די יק״א איבערגענומען א טהייל פון דיעזע אויסוואנדערער און זיי טראנספארטירט קיין וויניפעג. פיעלע זיינען אוועק אויף האמסטעדס און געגרינדעט דארטען די אידישע קאלאניע ק ו ו א פ פ ע ל און נאכהער א צווייטע קאלאניע, ה י ר ש. איניגע פון דיעזע אימיגראנטען זיינען געוועזן גוטע בעלי מלאכות, פלעכער, שמידען, פארבער, זייגער מאכער און בעקערס. זיי האבען באלד געפונען ארבייט און פערבליבען אין וויניפעג. אויף אזא אופן ווערט מיט אמאל פערגרעסערט די אידישע בעפעלקערונג וועלכע גרופירט זיך נאך אלץ טאקע אין דעם זעלבען פלאץ, נארד פון די סי פי אר טרעקס.

די ערשטע תלמוד תורה

מיט דער פערגרעסערונג פון דער אידישער בעפעלקערונג ערשיינט א נייע פראבלעם: די גאנצע פופצעהן יאהר איז מען געוועזן טרוד מיט צופאסען זיך צו דער פרעמדער, פיינדליכער סביבה און אויך צו געפינען בעשעפטיגונג ביי וואס א לעבען צו מאכען. מען איז געוועזן די גאנצע צייט ווי אויף א שיף וועלכע דארף זיך ערשט צושלאגען צו א ברעג. אין אזא צייט, איז ליכט צו פערשטעהן, ווארום מען האט זיך פערגעסען אויף דאס וויכטיגסטע: קינדער ערציהונג. דער חנוך פון אידישען דור איז געלעגען אין די הענט פון א פאאר שמשים, חזנים, ביי וועלכע מלמדות איז געווען א … מן הצד. קיין גרויסע האפנונגען האט מען, נאטירליך, פון אזא לערנען ניט געקענט ערווארטען. ווען עס איז אבער צוגעקומען א נייער עלעמענט וועלכער האט ניט געהאט דורכצומאכען יענע שוועריגקייטען ווי די ערשטע איינוואנדערער, זיי האבען שוין געטראפען פערטיגע שולען און אין א געוויסען גראד א אידישע סביבה וועלכע האט זיי בעגעגענט פריידיגליך און אויסגעהאלפען מיט ראטה און טהאט, האט זיך דערום ביי זיי באלד געיאוועט די פראגע: און וואס וועט זיין מיט אונזערע קינדער? און די פראגע האבען זיי געמוזט שטעלען, ווייל זיי האבען שוין געהאט פאר זיך אן אויפגעוואקסענעם אידישען דור פרעמד פון אידישעס. און עס האט געמוזט בעשאפען ווערען א בעוועגונג צו בויען א תלמוד תורה אויף וועלכער עס זאלען זיך פעראייניגען אלע אידען פון אלע דריי שוהלען.

דער פלאן ווערט אויפגענומען מיט בעגייסטערונג. עס ווערען אפגעהאלטען א רייהע מיטינגען אין „שערי צדק", מען ערוועהלט א קאמיטעט און מען פאנגט אן צו קלויבען געלד אויף דעם בנין.

וואו זשע זאל מען גרינדען די תלמוד תורה?

אנשי ראש פנה וועלכע האבען נאך געדענקט די קריוודע וואס שערי צדק האט זיי אפגעטהאן מיט די סיטס, האבען פאר קיין פאל ניט געוואלט אז די תלמוד תורה זאל זיין אין שערי צדק. ראש פנה אליין האט אבער ניט געהאט קיין פלאץ. ענדליך ווערט נאך לאנגע ויכוחים בעשלאסען אז שערי צדק גיט איהר פלאץ פאר א תלמוד תורה צו גונסטען אלע אידישע קינדער.

די דאניישאנס פאר דער תלמוד תורה האבען אנגעפאנגען אריינצוקומען גאנץ גיך און אין א צופריעדענשטעלענדער מאס, אזוי דאס אין יאהר 1902 ווערט בעגייעט מיט גרויס פראכט און גלאנץ, צו דער פרייד פון דער גאנצער אידישער בעפעלקערונג, די ערשטע אידישע תלמוד תורה אין העגרי עוועניו נעבען שערי צדק שוהל.

די תלמוד תורה

די תלמוד תורה איז געווען א צוויי שטאקיגער מויער מיט אלע מאדערנסטע איינריכטונגען. דער גרענד פלאר איז געווען צוטהיילט אויף פיער קלאס רומס און אויסגעשטאטעט מיט די בעסטע שול מעבעל, אויך א רום פאר אן אפיס און קאמיטע רום. דער גאנצער אויבערשטער פלאאר איז געווען בעשטימט פאר א האל וועלכע האט געטראגען דעם נאמען „דהי קינג עדווארד". די הכנסה פון דעם האל האט געזאלט געהן אויף אויסצוצאהלען די בילדינג.

אלס הויפט לעהרער און פרינציפאל ווערט אראבגעבראכט פון די סטייטס מר. ש. רובין, א גוטער העברעער און פעדאגאג, דערצו אן עכט געבילדעטער מענש. ער האט באלד אוועקגעשטעלט דעם אנשטאלט אויף די לעצטע פאדערונגען פון פעדאגאגיק. די שולע איז געווען איינגעטהיילט ווי פאלגט: 1) מתחילים, 2) קריאה וכתיבה בתרגום, 3) תנ"ך ודקדוק. דער למוד איז אנגעגאנגען אין עברית באנגלית און איז געווען עקסטרים ארטאדאקסיש. אזוי האט מען אין דעם צווייטען קלאס געלערנט די קינדער תהילים מיט ניגון, דאווגען בציבור (איינער זאגט א פסוק און די אנדערע זאגען איהם איבער אין כאהר), אויך אלע ברכות; אין דריטען קלאס האט מען געלערנט מעביר זיין די סדרה און מפטיר. אזוי איז אנגעגאנגען דאס לערנען אין תלמוד תורה פיער יאהר נעכאנאנד.

נאך פיער יאהר ווי די תלמוד תורה עקזיסטירט, געפינט מען פלוצים אויס אז דער פלאן איז ניט גינסטיג. דער סאבוויי אונטער די טרעקס איז נאך דאן ניט געווען און מען האט געמוזט פיעל וועגן איבערלעגען אום צו קומען פון דער נארד צו דער סאוטה. מען האט געמוזט איבערקרייצען די גאנצע רייהע טרעקס, אפטמאל ניט אהן מסירת נפש לאווירען צווישען די פערביי לויפענדע באהנען און אמאל אויך שפרינגען איבער די וואגאנעס, אזא נסיעה איז געווען ניט גאנץ בעקוועם זאגאר פאר גרויסע, פאר קינדער איז עס געווען אן איינשטעלעניש. חוץ דעם האט זיך פערגרעסערט די אידישע בעפעלקערונג און זיך אוועקגעצויגען אלץ ווייטער צו נארד וועסט און נארד איסט און אויף אזא אופן הערוויטערט אלץ מעהר די שטרעקע צווישען דער תלמוד תורה און דעם אידישען געגענד. עס איז קיין וואונדער וואס די עלטערען פון דער נארד הערען ביסלעכווייז אויף צו שיקען זייערע קינדער אין תלמוד תורה און די תלמוד תורה איז ביסלעכווייז פערקלענערט געווארען ביז עס איז געקומען א מאמענט ווען זי ווערט אין גאנצען אנגעוויזען אויף די קינדער פון דער סאוטה און אויך אויף די מיטלען פון די סאוטה ענדער אידען.

אין דערזעלבער צייט וואס עס פעלט

דער אינטערעס פאר דער תלמוד תורה וואקסט אבער דער אינטערעס פאר דער האל וואס איז אויבען איבער דער תלמוד תורה. די פערגרעסערטע אידישע בעפעלקערונג פראוועט התונות, מען מאכט בעלער, מען גיט קאנצערטען און „קינג עדווארדס האל" איז די איינציגע אידישע האל און מאכט גלענצענדע ביזנעס. אום צו מאכען די האל בעקוועמער, ראמט מען אויס איין קלאס רום און מען פערוואנדעלט זי אין א טשעקינג רום, נאכהער טהוט מען דאס זעלבע מיט אנדערע צוויי רומס (דיינינג רום). די תלמוד תורה פערשטופט מען שוין אין איין רום. ענדליך ווערט זי נאר אין גאנצען בטל. אויף גאנצע זעקס יאהר ווערט זי געשלאסען און עפענט זיך אויף צוריק בלויז אויף א שטיקעל צייט ווען הרב כהנאוויטש קומט קיין וויניפעג און פיהרט איבער אהין די ציוניסטישע תלמוד תורה. זי פערשליסט זיך באלד צוריק ביז 1910 ווען רעוו. אליהו כשדן קומט קיין וויניפעג און מאכט דארטען א פריוואט חדר אין איין רום.

(פארטזעצונג פאלגט).

י. שנייד.

צובראכענע טעלער.

(א סקיצע).

1.

א טראסק פון צובראכענע טעלער האט מיך אויפגעוועקט...

אין האטעל איז עס געווען פארנאכט, די עלעקטרישע לאמפען האט מען שוין אנגעצונדען. א היבשער עולם איז פערזאמעלט, מען איז פרעהליך, אויפגעלעבט.

תנאים...

איך, דער חתן אליין, בין אלט געווען אפשר 17 יאהר, און דאס מיידעל, די כלה, האט אויסגעזעהען ווי א זעכצעניעהריג קינד, א קנאספע ערשט פון א רויז.

די מחותנים, מייגע און איהרע עלטערען, טענה'ן געשמאק, מען שארפט זיך, מען האמפערט זיך, אוודאי איבער געלד זאכען. די שדכנים קריגען זיך אויך איינער מיט'ן אנדערען, איינינע געסט מישען זיך אריין, מען רעדט געשמאק, היים.

איך זיץ נעבען אפען פענסטער. ס'א מהיה, א פארנאכטיג ווינטעל בלאזט לייכט, ס'דאכט זיך עס גלעט מיך, איך גיב א קוק אויף דער גאס, ס'רוישט, ס'קאכט, מ'לויפט, מ'פאהרט, די לופט איז זעהר אנגענעהם, און מיך ציהט עס אויף'ן גאס, עס נודעט מיך דער גאנצער שקלא וטריא, איך וויל ארויסגעהן, פשוט פריי אבצואטהמען, נאר מיינע עלטערען שטעהען מיר אין וועג, זיי האבען עס מיר פערבאטען.

די שטערן ווינקען מיר... די לופט שמעקט אנגענעהם, און איך... ס'ציהט מיך... עס מאניעט מיך און דרויסען ארויס. ווי געשמיעדט מוז איך אבער זיצען אויף מיין ארט.

ענדליך האט מען זיך פערגלייכט, ס'איז אויף א ווײַלע רוהיג געווארען. איין שדכן נעהמט פאפיר און שרייבט, תנאים שרייבט ער...

אבגעשריבען, הייסט מען מיך אונטערשרייבען, מען פרעגט מיך נאר ניט גלייך מיין מיינונג, מיין אייגענער ווילען איז גאר ניט ווערטה, אדער ער עקזיסטירט איבערהויפט ניט. עס שרייבען אויך אונטער די כלה, די מחותנים. א שדכן שטעלט זיך אנידער, אלע נעהמען פלאץ, און ער לייענט אויף'ן קול די תנאים. און איך זיץ פערטראכט, פערשידענע געדאנקען האבען מיך אנגעהויבען פלאגען, פערפלאנטערטע מחשבות, יאגען, פליהען אין מח. איך קען בשום אופן ניט גלויבען, אז דאס זאל אלסדינג ווירקליך זיין. עס מוז זיין נאר א חלום, א טרוים־פאנטאזיע...

א טראסק פון צובראכענע טעלער האט איבערגעריסען מיינע מחשבות...

דאס הארץ האט מיר אנגעהויבען שטארקער צו קלאפען. און עמיצער האט מיר ווי איינגערוימט אין אויער, אז איך האב אין דיזען מאמענט אלסדינג פערלארען, מיין פרייהייט, מיין האפנונג, מיין יוגענד. אלעס איז פאראיבער, אלסדינג געהער שוין צום עבר. אלע מיינע זיסע האפנונגען, חלומות זיינען געווארען צו נארנים, איבערגעזונגען „מזל טוב, מזל טוב" און איך זיץ און וויין.

2.

ווידער זיינען טעלער צובראכען געווארען.

נור דאס איז אין עטליכע יאהר שפעטער געשעהן.

איך בין שוין א בעל הבית פאר מיר, כ'האב א ווייב מיט קינדערלעך, איך פיהר א געוועלב, לופט געשעפטען ווי אלע אידען, בין איינגעארדענט מיט א בעל בית'שקייט, ווי אנדערע מיינס גלייכען.

קומט אבער היינטיגע צייטען און די פרנסה פיעל שווערער ווי אמאל, קריעת ים סוף, און איך פאהר אמאל צו מיינע עלטערען מכח א נייעם עסק זיך בעראטהען. איך זוים זיך א פאאר טאג, בעקום איך א דעפעשע, כ'זאל זאפארט אהיים פאהרען.

מיט'ן ערשטען צוג בין איך געפאהרען, איך פאהר און דאס הארץ קלאפט מיר שטארק, ס'זאגט נביאות...

איך קום צופאהרען אהיים, דערזעה איך רעדלעך מענשען שטעהען פאר מיין שטוב. וואס זאל דאס בעדייטען? פלוצים ווערט מיר פינסטער אין די אויגען, גלייך אין קאפ וואלט מיר עפעס געפלאצט, ס'שווינדעלט מיר, איך ווייס ניט וואס עס טהוט זיך ארום מיר, מען שלעפט מיך.

און מיר דאכט זיך אז ארום מיר איז א שווארצער ים פון מענשען און אין דער מיטען שווימט עפעס א שווארצער קאסטען. איך הער קרעכצען, וויינען, וואס זאל עס בעדייטען? איז עס טאקע א חלום?

א טראסק פון צובראכענע טעלער האט מיך אויפגעוועקט.

איך וויש מיר אויס די אויגען. איך גיב א קוק, וואס זעה איך? וועמען זעה איך? אומגליקליכער מענש, וועמען זעה איך איינגעהילט אין ווייסען אין'ם טיפען גרוב? וועמענס אויגען בעדעקט דער חברה'ניק מיט שארבענס? איך זעה ווי א שטיק פון מיין לעבען ווערט מיט א י ה ר צוזאמען בעגראבען.

ערשט דאמאלס בין איך צו זיך געקומען און געוואוסט וואס ארום מיר טהוט זיך. און איך האב מיך שרעקליך צוּוויינט.

3.

און נאך אמאל זיינען טעלער צובראכען געווארען.

א יאהר נאך יענער „שבעה".

ס'איז מיר געבליבען נאך איהר א יונגעלע, א זעלטען קינד, שעהן ווי א בן מלך, קלוג ווי א דערוואקסענער מענש, פיער יאהר אלט געווען, געקענט שוין עטליכע שול ביכלעך אויף די פינגער און געהאט א ידיעה אין עטליכע שול געגענשטענדע. א זעלטען קינד, האט יעדער געזאגט, א גאון, א גדול הדור, ווערט פון איהם ארויסוואקסען. איטליכער האט מיך מקנא געווען, ראובעלע האט ער געהייסען.

איך האב איהם ניט געוואלט קיינעם אנפערטרויען, קיין מלמד, קיין לעהרער, אליין האב איך זיך מיט איהם און מיט זיין ערציהונג בעשעפטיגט. א זעלטען קינד, האב איך מיר געטראכט, זאל ער מיר כאטש ווי געוואונשען געראטען.

פלוצים מאכט זיך ביי אונז א קינדער עפידעמיע „שארלאך". איך האב נאך דערפון ניט געוואוסט. פרייטאג אין דער פריה שטעה איך אויף און בעמערק אז מיין קינד איז עפעס ניט אקוראט, ער בעקלאגט זיך אז דאס בייכעלע טהוט איהם וועה, מען טהוט שטוב רפואות, מען רופט א דאקטאר, ס'איז קיין בעסערונג.

שבת צו מיטאג האט ער זיין בעוואוסטזיין פערלארען, איך בין ווי א פער'סמ'טער ארומגעלאפען פון איין דאקטאר צום צווייטען, קוים איך האב זיי צוזאמענגעשלעפט. צוריק קומענדיג האט מען מיך אין שטוב שוין ניט אריינגעלאזט, מיין שכן רופט מיך צו זיך, ער בעט מיך איך זאל מיך אנידערזעצען אבּרוהען, איך טהו עס געגען מיין רצון, נור ווייל עס מאטערט מיך, בין ניט דערשלאפען, בין מיעד, איך פאל פשוט אנידער אויף דער זאפע ביי איהם. איך ליעג און חלום.

א טראסק פון א צובראכענעם טעלער האט מיך אויפגעוועקט. איך הער זיך גוט איין, פון מיין שטוב טראגט זיך א געוויש. ארום מיר איז פינסטער, מיט מיר איז קיינער ניטא.

מיין קינד, מיין טרייסט, שריי איך, מיין אוצר... אבער קיינער ענטפערט ניט און איך האב זיך צוּוויינט ווי א קינד.

4.

און ווידער זיינען טעלער צובראכען געווארען.

א היבשע צייט שפעטער, מיינע עלטערען דערקוטשען מיר כסדר, בכן אז איך ווער שטארק געפלאגט, „וויפיעל איז א שיעור צו זיצען? ווי לאנג טרויערט מען, ווערט „זי" דען לעבעדיג מאכען, האב התונה און פיהר א וועלט, ביזט נאך גענוג יונג...

איך האב די זאך איבערלעגט און זיך ענטשלאסען התונה צו האבען. שדכנים האבען אנגעהויבען צו „רעדען" שידוכים, און איין מאל ווען איך בין געפאהרען קיין לעמבערג איז מיר די פארטיע איינגעגאנגען. מען האט צונויפגערופען) קרובים און בעקאנטע אויף „תנאים", אין שטוב זיינען אלע אויפגעלעבט, לוסטיג, נור איך זיץ פערטראכט.

א טראסק פון צובראכענע טעלער האט מיך אויפגעוועקט, איך האב זיך אן עפעס דערמאהנט.

און איך פרעג מיין הארץ נביאות וואס וועט ווייטער מיט מיר פאסירען? בעווייזען צובראכענע טעלער תמיד אויף א צובראכען הארץ צו גיין?

נימא קיין תשובה.

בעל קורא.

ליטעראַרישע איבערבליקען.

(א פאאר בעמערקונגען וועגען „די געשיכטע פון דער אידישער ליטעראטור" פון דר. פינעס, פערלאג י. שימין).

אונז קומט אן זעהר שווער איידער מיר דערזעהען דא א נייעם בוך. מיר לעזען די אנאנסען אז דער און דער בוך איז ערשיענען; מיר לעזען נאכהער קריטיקען, „איבערבליקען" איבער דעם בוך און ערשט ווען מיר האלטען שוין באלד ביים פערגעסען אז אזא בוך איז ערשיענען, קומט ער אן אין היגען בוכהאנדלונג. נאטירליך וואלט עס געווען נאריש אימיצען דערין צו בעשולדיגען. געאגראפיש געפינען מיר זיך גראד אביסעל צו ווייטליך פון דעם ביכער צענטער און דערין איז די שולד.

דאס זאל אויך זיין די סבה וואס מיר געבען זעהר זעלטען אן איבערבליק איבער א ניי ערשיענענע ווערק. מיר האבען שוין זאגאר געהאט אבגעמאכט מיט ה' מאזין, אויס לאנדאן, ער זאל אונז צושיקען אלע ניי ערשיענענע ווערק וואס ער בעקומט אויף צו רעצענזירען, האבען מיר אבער די ערשטע פארטיע ביכער בעקומען דאן ווען עס איז שוין וועגען זיי כמעט איבעראל געשריבען געווען.

דער אידישער ביכער מארק ווערט אבער וואס אמאל רייכער. עס קומען צו ניט נור, ווי מען האט זיך אמאל געקלאגט, ברעקליך, סקיצען, געזאמעלטע קורצע ערצעהלונגען, מעשה'לעך, אדער ליעדער. עס ערשיינען יעצט ביי אונז אויך גרויסע און זעהר נוצליכע ווערק ווי למשל דער הארקאווי'ס געאגראפיע, דר. פינעס' געשיכטע פון דער אידישער ליטעראטור, ספר האגדה פון ביאליק און ראווניצקי, געזאמעלטע פאלקס ליעדער, קולטור געשיכטע, גארדין'ס דראמען, בעדייטענדע איבערזעצונגען ווי „ערציהונג", איבסען'ס ווערק, טשעכאוו'ס, געהמא'ס, דאנונציא'ס און אנדערע. עס קומען אויך צו נייע דראמען, גרויסע אריגינעלע ערצעהלונגען און ראמאנען פון וואס מען וואלט ביי אנדערע פעלקער מיט רייכערע קולטורען געמאכט א וועזען און ביי אונז נעהם מען זיי אפטמאל פערביי אהן דער קלענסטער בעמערקונג זאגאר, אט ווי עס האט פאסירט למשל מיט ז. שניאור'ס „א טויט", א ווערק וואס איז ווערטה געלויבט צו ווערען, פרץ'ס און צייטלין'ס די לעצטע עטליכע נייע בענדער און פיעלע אנדערע.

אויסער דעם זיינען פאראן אזעלכע ווערק וואס איבערלייענדיג זיי, פערדריסט עס אייך למאי לייענט זיי ניט אייער פריינד, למאי האט איהר ניט מיט וועמען צו טהיילען אייער מיינונג, אייערע געפיהלען וואס דער בוך האט ביי אייך ארויסגערופען. אזעלכע ביכער ליעגען פאר אונז א היבשע ביסעל, מיר וועלען וועגען זיי אין דיזער אבטהיילונג פון צייט צו צייט רעדען. אנהויבען וועלען מיר מיט „דער געשיכטע פון דער אידישער ליטעראטור" פון דר. פינעס אונטער „בעל מחשבות'" רעדאקציאן. אין ווייל אונזער פארדעע האט זיך פערלענגערט, וועלען מיר דאס וויכטיגסטע בעמערקען:

עס איז פערשפארט צו זאגען דאס אזא ווערק איז פון גרויס וויכטיגקייט, וויכטיג דערמיט וואס דאס ווערק איז פערפאסט ניט פון מענשען וואס קוקען מיט טונקעלע ברילען אויף דעם „זשארגאן" ווי עס האט פאסירט מיט די אלע וואס האבען ביז איצט געשריבען איבער דער געשיכטע פון דער אידישער ליטעראטור, נור פון מענשען וועלכע האבען פיעל געלייסטעט פאר דער אידישער שפראך און ליעבען די אידישע שפראך.

האבען זיך אבער אי דער פערפאסער, אי זיין רעדאקטאר גראד צו דיעזען ווערק בעצויגען מיט זעהר ווייניג ליעבע, אנדערש וואלטען זיי ניט אזוי איבערפלעכליך גערעדט וועגען זאכען ביי וואס מען וואלט געמעגט זיין פיעל ערנסטער. נעהמט למשל פון זייטע 65 ביז 100 (1טער באנד), וואו עס ווערט גערעדט וועגען דער השכלה פעריאדע און איהר ווערט שטוינען ווי מען מאכט די גאנצע עפאכע פאר א בטלן'ישע, אלע משכילים פאר בטלנים און זייער קאמפף פאר א בטלן'ישען. וואלט די פעריאדע געווען א געגענווארטיגע און דער בוך וואלט בעשאפען געווארען אום אויפצואווייזען די משכילים זייער בטלנות, וואלט עס נאך זיין פערשטענדליך. דאדורך וואלטען אפשר אונזערע יעצטיגע „יונגע" מיר מיינען די נאר יונגע, די „צוציקעס", די פראדוצירער פון פאסקעלעך און פינטעלעך, זיך אראבגענומען א מוסר ווי לעכרליך זיי מאכען זיך מיט זייער יעצטיגער מליצה, מיט זייערע דנשים און דעקאדענטישע עם הארצות מיט וואס זיי פערדעקען דעם פוסטען אינהאלט. די יעצטיגע יונגע זיינען אפשר מעהר בטלן'יש ווי די אמאליגע, דען יענע האבען כאטש בעשאפען נייע געפליטערטע און צאצקעדיגע ווערטערלעך, ווערענד די איצטיגע גנב'ענען פשוט ארויס א שעהנע פראזע, א פאאר געמאקטע ווערטער און פלעכטען אויס א מאבערייקע, אפשר טאקע א שעהנע מאבערייקע, וועלכע האט אבער קיין ממשות און שמעקט מיט ויעם אמאליגען בטלנות. די יעצטיגע זיינען דערמיט איינסען בלויז צו זעהן זייערע נעמען אין אותיות מרובעות געדרוקט, ווערענד די אמאליגע האבען כאטש דערמיט געוועקט די מענשען צו עפעס שענערס, העכערס. זיי האבען דאך אנגעפיהרט א קאמפף.

און וואס פאר א פנים וועלען מ י ר האבען מיט אונזער ליטעראטור און אפילו מיט דער „געשיכטע פון דער אידישער ליטעראטור" אין א פאאר צעהנדליג יאהר ארום? פונדעסטוועגען, גלויבען מיר, אז דער ליטעראטור היסטאריקער וועט ערנסטער אונז, אונזער ליטעראטור און אונזער קאמפף

(שלוס אויף זייטע 8).

דער ערשטער, איינציגער און לעצטער וואהלפייפער און פיינט סטאָר, וואו איהר קענט קריגען די ריכטיגע ריינע סטאָף צו פיינטען און דעקארירען אייערע הייזער נאָכן לעצטען סטייל. אויך האַרדוואַרע און אַלעס פאַר בילדינגס. (83

א. פיינגוד

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

פלאַמבינג, היטינג, עלעקטריק
אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.

איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט

M. KOFFMAN

395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353

רעפּיירינג אַטענדעט צו יעדער צייט. (516

פראַסאָוו, איך דאַרף איך זעהן.

אט די דריי ווערטער טעלעפאנירט אפ אין סט. דזשאן 1349 און איך וועל גלייך קומען אייך פערקויפען א נייע זינגער מאשין אויף לייכטע וועכענט־ליכע פיימענטס, אדער אן אלטע מאשין פון 5 ביז 25 דאל. בעסטע גראמאפאנס מיט זעהר לייכטע אויסצאהלונגען. אלערליי פארטס צו מאשינען. (41

S. Prasow 509 Flora ave.

רייסט ניט די ציינער.

אויב איהר האט טראָבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד

דר. ר. מאַנהייט און דר. ק. מאַרדען

עקספערט דענטיסטען און סוירזשענס.

אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און ווען אונזערע פאציענ־טען בעטראכטען אלס פריינד.

547 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 5447

צו אַלע פעראיינען

מיר בעטען אלע פעראיי־נען, סאסייעטיס, קאנ־גרעגיישאנס א. ד. גל. אונז אריינשיקען זייערע בעריכטען ניט שפּעטער ווי יעדען דינסטאג פריה און אויך ניט אבלעגען פון איין מיטינג אויף'ן צווייטען, נור פון יעדען מיטינג בעזאנדערע בעריכטען, קורץ און אויף איין זייט פאפּיער גע־שריבען.

עס ווערען אנגענומען אבאנעמענטען אויף'ן מאנאטשריפט

„וואוהין".

ארגאן פאר די אינטערעסען פון דער אידישער עמיגראציע און קאלאניזאציע ערשיינט אין קיעוו, רוסלאנד.

אין דעם מאנאטשריפט „וואוהין" נעה־מען אנטהייל די גרעסטע און בעוואוס־טע אידישע שרייבער פון אייראפא און אמעריקא, אייגענע קארעספאנדענטען אין אלע וועלט טהיילען

דער אבאנאמענטס פרייז:
אין רוסלאנד 1 רוב. 50 קאפּ. א יאהר.
אין אויסלאנד 1 רוב. 80 קאפּ. א יאהר.

רעדאקטאר דר. ה. יאהעלמאן.
ארויסגעבער אינזשעניער ל. לעוו.

Redaction "Vohin".
Kieff, Malo-Vasilkovska, 29, Russia.

דער קענעדער
עזות פּנים

דאס איז דער נאמען פון א נייער מאנאטליכער סאטירישער און הומאריסטישער צייטונג וואס וועט נעקסטען מאנאט ערשיינען אין וויניפעג.

מיר האבען אין קענעדא קיין איין צייטונג וועלכע זאל האבען טוטה נענוג און זאגען דעם אמת. אלע ניעדערטרעכטיגקייט פון קאפיטאליסטישען געזינדעל, אלע שווינדלען, הומבאג און בודעל פון פאלי־טישע קנאקערס, אלע געמיינהייטען און בלאף פון אונזערע כלל טוהער, אלין ווערט פערשוויגען, פערגלעט. דאס האט אונז, טאראנטא'ר יונגע לייט, גענויט צו שטעלען זיך אין פערבינדונג מיט וויניפעגער און מאנטרעאלעד פריינד און צוזאמען פרובירען אונזערע קרעפטע אויף ארויסצוגעבען א פרייע צייטונג וואס זאל אין א סאטירישען און הומאריסטישען טאן אויפדעקען פאר די קענעדער אידען אלעס וואס עס קומט פאר הינטער זייער רוקען. מיר זאלען קיינעם ניט שוינען און פאר אלעמען דעם אמת דערצעהלען. מיר בעטען אלעמען וואס ווילען אונז העלפען מאטעריעל און מאראליש, אלע וואס פערשטעהען גלייך מיט אונז די נויטהווענדיגקייט און די גרויסע נוצען פון אזא צייטונג, זיי זאלען זיך שטעלען מיט אונז אין פערבינדונג.

אונזער אדרעס פאר וויניפעג איז דערווייל צו אונזערע אגענטען, די איינענטהימער פון פיפּלס בוק סטאר

Der Kanader Asus Ponim 571 Selkirk Avenue

אלע וואס ווילען אונז צושיקען מאטעריאל אדער ווילען זיך סובסקרייבען, אדער ווילען אונז מיט עטוואס בעהילפיג זיין, זאלען זייערע בריעף אדרעסירען אויף'ן דערמאהנטען אדרעס.

די קאלאניע אנגאלא.

אן אויסצוג פון בארעצקי בערנפעלד'ס בע־שרייבונג אין „נאווי וואסכאד“.

די קאלאניע אנגאלא וועלכע פארטו־גאל האט אנגעבאטען יעצט די אידען אלס א טעריטאריע פאר זיי, געפינט זיך אין זיד וועסטליכען טהייל פון אפ־ריקא. זי איז די גרעסטע קאלאניע וואס פארטוגאל בעזיצט; זי איז פיערצעהן מאל די גרוים ווי פארטוגאל זעלבסט און דרייזהאלבען מאל אזוי גרוים ווי פראנקרייך. זי גרענעצט זיך פון דריי זייטען מיט די אפריקאנישע קאלאניעס פון ענגלאנד, פראנקרייך און דייטש־לאנד. איהר בעפעלקערונג בעשטעהט פון עטוואס איבער פינף מיליאן מענ־שען, אלע ווילדע, אדער האלבע. איי־ראפעער געפינען זיך דא נים מעהר ווי ניין טויזענד. אין טהייל פון אנגאלא ביים ברעג ים וועהען אפט קאלטע ווינ־טען וואס קיהלען אב דעם שרעקליך הייסען קלימאט. אין איהר מיטעלסטען טהייל זיינען דא געגענדען וועלכע זיי־נען פול מיט מאסקיטאס. די איינוואה־נער ליידען אפט פון מאלאריע. דער געזונדסטער געגענד אין דער קאלאניע רעכענט זיך דאס הויך לאנד ניליע־ביגעד אין דרום פון דייטשע קאלאניעס. אין דער קאלאניע פליסען פיעלע טייכען, דער באדען אין אלגעמיין איז א פרוכט־בארער. די הויפט פראדוקטען וואס ווערען ארויסגעפיהרט פון דער קאלא־ניע זיינען: גומי, קאפע, פעל, זייד און צוקער ראהר.

ניט קוקענדיג דערויף וואס אנגאלא געהערט צו פארטוגאל זייט דעם יאהר 1845, איז זי נאך ניט ענטוויקעלט גע־ווארען אפילו אין אזא גראד אז זי זאל ברענגען דער פארטוגעזישער רעגיערונג אירגענד וועלכען פראפיט. אין געגענ־טהייל, דאס אויסהאלטען פון אנגאלא קאסט נאך יעצט פארטוגאל ארום 6 מיליאן פראנק יעהרליך. די אורזאכע איז, וואס אין אנגאלא פעהלען ארביי־טער און גוטע פערקעהרס וועגען. א וואונדער וואס א לאנד מיט א בעפעל־קערונג איבער פיער מיליאן האט ניט גענוג ארבייטער; דער וואונדער ער־קלעהרט זיך לייכט ווען מען נעהמט אין אנבעטראכט אז די פארטוגעזען האבען נאך ביז היינט מורא אריינצו־דרינגען טיעף אין לאנד. אין די מי־טעלסטע געגענדען פון אנגאלא געפי־נען זיך שבטים וועלכע זיינען נאך ניט איינגענומען געווארען פון די פארטו־געזען. (יעצט זיינען שוין דא אין אנגא־לא צוויי אייזענבאהנען און עס בויעט זיך א דריטע).

די צווייטע אורזאכע פון דער אבגע־שטאנענקייט פון אנגאלא איז איהר מאנגעל אין קאפיטאל. אין אנגאלא איז דא בלויז 1 פארטוגעזישע באנק וועמענס מיטעל זיינען ניט גענוג אויף אויפצוטהאן גרויסע זאכען. די קאלא־ניע האט גאנץ לייכט געקענט צוציהען אויסלענדישע קאפיטאליסטען, נור דאס וויל די פארטוגעזישע רעגיערונג בשום אופן נים דערלאזען, ווייל זי האט מורא אז די ענטוויקלונג פון אנגאלא דורך אויסלענדישע קאפיטאליסטען קען פיהרען אז זי זאל אין גאנצען אריינג־כאפט ווערען פון אויסלענדישע מעכ־טע. פארטוגאל אליין ווידער איז צו ארים אז זי זאל קענען אויפהויבען דעם עקאנאמישען וואהלשטאנד פון אנגא־לא מיט איהרע איינענע פינאנסען.

אין יאהר 1905 האט אין דער פארי־זער געאגראפישער געזעלשאפט א גע־וויסער מ. גילמאן געלעזען א רעפארט וועגען אנגאלא אין וועלכען ער האט צווישען אנדערע אויך בעמערקט אז זא לאנג די פארטוגעזישע רעגיערונג וועט ניט עפענען ברייט די טהירען פון אנגאלא פאר אויסלענדישע קאפיטא־ליסטען, וועט דיזע קאלאניע בלייבען אין פערזונקענהייט. די זעלבע מיינונג האבען אויך געשפראכען די בעסטע פאליטיקער פון פארטוגאל זעלבסט. דער פריהערינער פארטוגעזישער קא־לאניאל מיניסטער מארעירא האט נאך מיט עטליכע יאהר צוריק ערקלעהרט זיין רעגיערונג אז דער איינציגער מי־טעל אויפצוריכטען אנגאלא איז ארייג־צולאזען אין איהר פריי אויסלענדישע קאפיטאליסטען.

בריעף קאסטען.

א ראסטהערנער. נעהמט אריין צו א דאקטאר וועט ער אייך זאגען.

ב. און מ. אונז אינטערעסירט ניט זיין פריוואט מסחר. האנדעלט מעהר נים מיט איהם.

ב. שענקער. מיר זיינען ווייט פון יע־נעם ענין, מיר ווילען זיך מיט איהם ניט בעקענען און ווילען וועגען דעם קיין פלאץ נים אבגעבען.

ב. ז. מיר וועלען אייך ענטפערען עדיטאריעל אן אנדערש מאל.

ז. נירמאן. 1) קיין שוהל ביזנעס! זעהט דעם ענטפער צו ב. שענקער, אפשר שפעטער. 2) ווער גאראנטירט אונז אז מר. שמעלניצקי איז אומגע־רעכט און איהר זייט דער גערעכטער? איהר ניט דאך קיין פאקטען ניט אן און פון גלאט שילטען יענעם אין טאטען איז נאך קיין ראיה נים.

סופר סת״ם. הלוואי ווייטער. מיר דענקען אז דוקא ווייל דער רב קען אויפהאלטען די שטאדט אהן בשר בשר מחלוקת׳ן איז ער ווערטה א מעדאל. און אייך גלוסט זיך נאר מחלוקת. אפנים איהר האט ניט קיין אנדערע צרות.

אין די טהעאטערס.

אין די וואקער.

אלעמען איז בעקאנט אז דאס איינ־ציגע פלאץ וואו דער צושויער קען גע־ניסען א גייסטיגען פערגעניגענדען אבענד איז בלויז די וואקער טהעאטער וואוהין עס קומען אלע וואך אנדערע גרויסע און וועלט בערימטע סטארס.

נעקסטע וואך וועט אין די וואקער געגעבען א זעהר שעהנע פיעסא „נא־באדים ווידאר“. עס וועלען די פיעסא דורכפיהרען דייוויד בעלאסקא'ס קאמ־פאני וועלכע ווערט געשיקט ספעשיל פון נויארק. די זעלבע קאמפאני האט אין נויארק געהאט א ריזיגען ערפאלג שפיעלענדיג דאס אויבענדערמאהנטע שטיק. די לידינג ליידי בליינש בעטס איז איינע פון די גרעסטע נויארקער סטארס און האט זיך ערווארבען א נא־מען פון א גרויסער שוישפילערין און ווער נור עס זעהט זי איין מאל שפיע־לען ניט צו אז די קריטיק וואס האט זי געקרוינט אלס בעליעבטע און טאלאנ־טפאלער שטערן פון דער ביהנע האט פאלקאם רעכט געהאט.

היינטיגע וואך און שבת מאטינע שפיעלט זיך די קאמעדיע „אווער נייט“.

אין די עמפרעס.

דאס עמפרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאץ וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פראגראם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפרעס טהע־אטער געווינט אלע וואך, אלע טאג נייע סימפאטייזער און פאטראנייזער, דען מען ווייס איבעראל אז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. נעהמט איין מאל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פאטראנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפרעס פאר אייך א זעהר רייכע פראגראם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאל טעגליך.

פערזענליכעס.

איך בין א יונגערמאן (אן אלמן), 35 יאהר אלט, האב א גרויסע פארם און אביסעל געלד, קיינע קינדער, קען גוט ענגליש, בין גוט בעלעזען, ראדיקאל געזאנען, זוך די בעקאנטשאפט מיט א מיידעל אדער אלמנה ניט עלטער פון מיר. בין גרייט צו פערלאזען די פארם. קיינע שדכנים, שריפטליך זיך ווענדען The Israelite, For N. N., 796 Main St. (41

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזער.

The Walker Canada's Finest Theatre

יעצט און שבת מאטינע

„אווער נייט“

אב. $1,50 ביז 25 ס. מאטינע $1,00 ביז 25 ס.

פיער נעכט פון מיטוואך דעם 19טען יוני, מיטוואך און שבת מאטינע

בלענטש בעטס אין פארס. ראמאנס

„נאבאדים ווידאר“

פון א. האפוואוד

מיט א גרויסער קינסטלער געזעלשאפט.

אב. פון $2 ביז 25 ס., מאט. $1,50 ביז 25 ס.

Empress PORTAGE AVE. EAST DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 17טען יוני 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.

מאדעל אף דזשארדען דע פאריז
א סטאדיע פון פאריזער לעבען
בעלי בורק מיט א קאמפאני פון צעהן.

סוליוואן ענד בארטלינג
אין דעם פארס „עי ספארטלעס רעפוטיישאן“

לעאנא גווירניי אדער ווי זי איז בע־וואוסט אלס די „סיבירען סאנגבוירד“.

דהי סאמברעראז
אין יוראפשע נייאינקייטען

די ליעבלינגס פון פובליקום
גוררי ענד רילעי

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט, מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פלאץ
פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

WILLIS & CO.

בייליפס און עטריזערס.

רום 18, טריידערס בענק פהאן מיין 4070
433 מיין סטריט וויניפעג, מאנ.
41) מענעדזשערס רעז. פהאן סט. דזשאן 724

היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסייעטי אף וויניפעג.

האט דעם צוועק צו העלפען דעם אימיגראנט אריינצוקומען אין לאנד און צו העלפען איהם ווען ער איז שוין אין לאנד. יעדער איד מוז זיין א מעמבער ביי אונז, ווייל יעדער איד האט פריינד אדער קרובים וואס דארפען קומען אין דעם פרייען לאנד. העלפט דעם אימי־גראנט. ווערט מעמבערס אין אונזער סאסייעטי. נאך איינצעלהייטען זיך ווענדען צום סעקרעטאר ב. לערנער אין 520 רעדוואוד עוועניו אדער אין 183 אלעקסאנדער עוועניו. פהאן מיין 1173. (81

אטרובין בראדערס
390 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 1933

אלע אונזערע קאסטימער האבען זיך שוין איבערצייגט אין אונזערע מעסיגע פרייזען סיי אין גראסערי און סיי אין אונזער נייער ליין דריגודס, מענס פארנישינג און שוה ווארג.

בעזוכט אונז איין מאל און איהר בלייבט אונזער שטענדי־גער קאסטימער.

נאך דיא קליידער דערקענט מען דעם מענשען.

ווען איהר קויפט ערגעץ א סוט, א בילינע זאך, דערקענט מען עס באלד, קויפט איהר ביי אונז א סוט זעהט איהר אוים ווי א מענש מיט לייטען גלייך. גוט און בילינ איז אונזער מאטא.

Grand Clothing Co.
800 Main Street

האפמאן און כץ, פראפריעטארס.

דער טעלעפאן נומער פון „איד“ איז סט. דזשאהן 2213

לערנט זיך צו זיין א ריכטיגער ביזנעסמאן!

יעדער קליינער ביזנעסמאן דארף וויסען צו יעדער צייט וויפיעל ער פערמאגט, וויפיעל מען איז איהם שולדיג און וועמען ער איז שולדיג. יעדער קליינער ביזנעסמאן דארף פיהרען ריכטיגע ביכער.

פאר א קליינער פרייז קענט איהר אויספיהרען אז איך זאל קומען צו אייך איין מאל אדער צוויי מאל אין וואך און אייך איינפיהרען ביכער ווי אין די גרויסע אפיסעס.

איך גיב אויך לעסאנס אין בוק־קיפינג אין אידיש און אין ענגליש.

מיין אדרעס איז:

ARON GOLDMAN, c. o. THE "ISRAELITE",
796 Main Street

די שיף ס. ס. ווינטאבא

האט פון דעם 1טען יוני אנגעהויבען ארויסצופאהרען צוויי מאל טעגליך פון לאסטעד סטריט דאק. א גרויסארטיגען טריפ אויך יעדען זונטאג.

HYLAND NAVIGATION CO.

נעהמט א פארט רודזש קאר, אדער פארטיידזש, בראדוויי, אדער א סט. באניפייס קאר, וועט זי אייך פיהרען ביז נארד צו יוקליד עוועניו.

אפיס פהאן מיין 248 דאק פהאן סט. דזשאן 731

שעהן, פינקטליך און אהן מיסטייקס.

אט דאס איז די מאטא פון דער

מאדערן פרינטינג

318 הארגרייוו סט. פהאן מיין 3040

מאכט די בעסטע פרינטינג ארבייט, מאכט די גרעסטע פרינטינג דזשאבס. טעלעפאנירט אב און אונזער אגענט וועט גלייך קומען צו אייך. איהר קענט שרייבען אין וואס פאר א שפראך איהר ווילט, מיר וועלען איבערזעצען אין וואס פאר א שפראך איהר דארפט.

די מלחמה מיט טערקיי איז פערלארען.

אי טערקיי, אי איטאליען האבען פערלארען אין דער מלחמה. ווייסט איהר פאר וואס? ווייל זיי האבען זיך מיט קיינעם ניט בעראטהען.

אז מ'פרעגט, בלאנדזשעט מען ניט.

דאס איז אן אלטער כלל. און דערום איז אונזער עצה דאס אויב איהר ווילט בילדען א הויז אדער איינפיקסען ביי זיך אימפרואוומענטס, זאלט איהר זיך בעראטהען מיט

ל. האלפענני

דער פעהיגער פלאמבער און קאנטראקטאר וועלכער וועט אייך ראטהען ווי א פריינד און גאראנטירט אייך צופריעדענהייט. (44

L. HALPENNY 883 Main Street
Office Phone St. John 1830 Night Phone St. John 2217

א. קארלסאן, 907 מיין סט. פהאן סט. דזשאן 1954

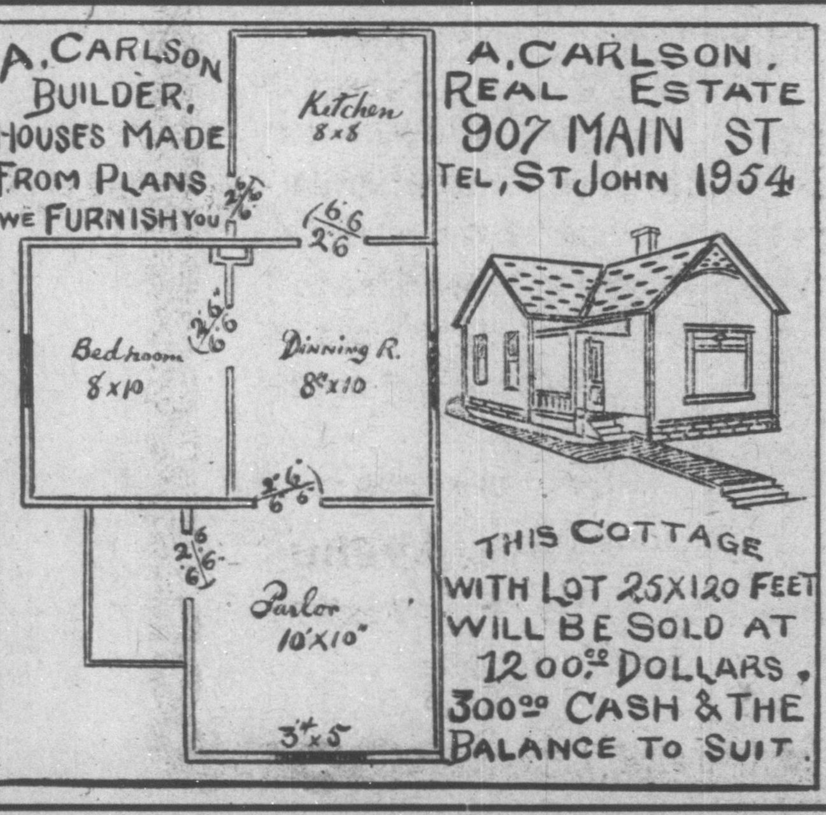

נור וואס פון דער איסט

בין איך געקומען, געבראכט פרישען סטאק, אלערליי דזשולערי. די שעהנ־סטע ווארע צו די מעסיגסטע פרייזען.

י. טשופאק
845 מיין סטריט

זייגערס און דזשולערי, גוט געפיקסט.

סטאפט א ווייל.

צו די בילינסטע פרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך אין 905 מיין סט. אויך ווערען געפיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פרייז. מ. גלאדסטאן.

דרייווערי'ס ריידוואוד לאגער.

די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע

Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

ליטעראַרישע איבערבליקען.

(שלוס פון זייטע 5.)

טראַבטען און אונז נים אזוי אוועקמאַ־ כען מיט'ן האנד, בטלנים!

אזא ארטיקעל האט זיך געפאסט פאר דעם דאמאלסדיגען משכילים פרעסער דוד פרישמאן, ערגעץ אינ'ם „המליץ" אלס פעליטאן, מיט א פאאר צעהנדליג יאהר צוריק. און יעצט און אין אזא ווערק וואס דארף דיענען אלס געשיכטע, אוודאי נים!

זיינט איהר מוחל, און דאס ווערק פערדיענט אז מען זאל פערקוקען, די און אנדערע א ז ע ל כ ע פעהלערן, (דען פון לייכטען בעהאנדעל ליידעט דאס גאנצע ווערק), דאן איז דאס ווערק אפשר דאס וויכטיגסטע וואס מיר האַ־ בען נעקראגען די לעצטע צייט אינ'ם ביכער מארק. איהר ווערט בעקאנט מיט דער השכלה'שער און מאדערנער עפאכע, מיט די וויכטיגסטע אידישע שרייבער ווי מענדעלע מוכר ספרים, לינעצקי, פרוג, י. ל. פרץ, מ. ראזענ־ פעלד, י. דינעזאן, ספעקטאר און שלום עליכם, איהר ווערט בעקאנט מיט זייער לעבען און שאפען, אייך ווערט קלאהר ווארום האבען דיזע שעפפער פער־ דיענט אכטונג און עהרע, ווארום זיינען זיי בעליעבט ביים פאלק און וואס זיי האבען אויפגעטהאן פאר'ן פאלק. עס ווערען בעקאנט פאר'ן לעזער כמעט אלע קוועלען וואס בעשעפטיגען זיך, מיט דער ענטוויקלונג פון דער אידי־ שער ליטעראטור און דעה אידישער שפראך' פון. זינט עס האט זיך אנגע־ הויבען בילדען דאס מאמע לשון ביי אידען ביז'ן יאהר 1890. צו ענדע פון צווייטען באנד איז אויך פאראן אן אר־ טיקעל איבער דער געשיכטע פון דאס אידישע טהעאטער וואס דארף יעדען זיין אינטערעסאנט.

אגב אורחא, אין א צייטונג האט אימיצער בעמערקט אז דאס בוך איז ניט שעהן ארויסגעגעבען, אז עס האט נים קיין שעהנעם אויסזעהן. דאס איז איינפאך א בעלײדיגונג און דערצו ניט אמת, דען די צווי בענדער, ווען גע־ בונדען, זיינען פשוט א ציהרונג אין יעדער ביבליאטהעק. די דרוק איז ריין (אויסער איניגע קליינע דרוק פעהלע־ רען), דאס פאפיר פון פיינעם סארט און הלוואי וואלטען די אמעריקאנער ארויסגעבער זיך געפלייסט ארויסצו־ געבען אזעלכע שעהנע ביכער וואס זאלען מסלא זיין דעם עסטהעטישען געשמאק.

DOMINION POOL ROOM AND BARBER SHOP.

788־790 מיין סטריט, ביי נארד פון וועסט האטעל.

ווי גיאָלק יעדען טאָג. ערשט געעפענט איינע פון די גרעסטע פול רומס מיט אַ באַרבער שאָפּ אין דער נאָרד ענד. 10 טישען, ניט צו וואַרטען, 4 פראַקטישע באַרבער אויך ניט צו וואַרטען. קומט 1 מאָל מיט אַ בעזוך

דאָמיניאָן פול רום 788-790 מיין סטריט.

ב. מילער און י. הורעוויטש

זוער זוייס ניט אַז אין 824 מיין סטריט איז

די פיפעלס בוק סטאָר

אלע נייעסטע ווערק אין ענגליש און אין אידיש, אלע צייטונגען ענגלישע, אידישע און רוסישע; פערשיעדענע מעטהאדען אין עברית בעברית, אידיש באידיש, עברית באנגלית; אלע ענגלישע מעגעזינס, סטיישיאנערי, בילדער, ספרים, אנזיכטסקארטלעך. בקיצור, אלעס וואס איהר דארפט אין דעם ליין קריגט איהר אין

מיין ברענטש, 824 מיין סטריט

אדער אין

צווייטען ברענטש, 571 סעלקירק עווענױ.

פהאן סט. דזשאהן 143

קאנטרי אָרדערס פינקטליך אַטענדעט.

SALTZMAN & LIPSHITZ

ה. זאלצמאן, סיוויל אינזשיניער, נעהמט אן צו צייכנען פערשיעדענע פלענער פון הייזער, קאטעדזשעס, בלאקס און אלערהאנד געביידעס. אויך נעהמען מיר אן קאנטראקטס אויף צו בויען אלערהאנד געביידעס. דארפט איהר עטוואס בויען? דאן קומט און בעראטה זיך מיט אונז. מיר וועלען אייך | גאר ניט רעכנען דאפיר.

זאַלצמאַן און ליפשיץ 876 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאהן 761

ספעשיל סייל פאַר איין וואָך בלויז.

פון שבת דעם 15טען ביז שבת דעם 22טען יוני וועט ביי אונז זיין א ספעשיל סייל וואס וועט אייך אלעמען איבעראשען:

מענער שיך פון פעטענט לעדער, דאנגאל קיד און געלע מיט לייס אדער קנעפ, רעגולאר פרייז $3.25 און $4.50 וועלען מיר פערקייפען צו $2.45. פרויען סליפערס, רעגולאר פון $1.75 ביז $2.50 צו 95 סענט. געדענקט אז מיר האבען נאך א 90 פאר ווייסע סליפערס צו 90 סענט א פאר.

ספיוואַק'ס שוך סטאָר 577 סעלקירק עווענױ

ווען איהר פאָהרט קיין מט. קלעמענס מיש.

דאס בעוואוסטע מינעראל באדע פלאץ פאר רהומאטיזם און אנדערע פערשיעדענע קראנקהייטען, סטאפט אין

סאנפט'ס אפּ טו דייט און סטריקטלי כשר האטעל

אין דעם שעהנסטען און בעסטען אידישען האטעל אין שטאדט, מיט אלע בעקוועמליכקייטען ווי הייסע און קאלטע וואסער אין יעדען צימער, גרויסארטיג אויסגעפארנישט און בעוואוסט אלס דאס בעסטע מעביל הויז. די פרייזען זיינען מעסיגע. אנפראגען פינקטליך בעאנטווארטעט.

Sanft's Hotel, 30. 50. Walnut St., mt. Clemens, mich.

בעוואוסט אלס פאראדיז פון מט. קלעמענס, מישיגאן.

סאַניטאַרי פּלאָמבינג און היטינג

האָט זיך ערעפענט אין

433 סעלקירק עווענױ

פהאן סט. דזשאן 2151

וואו ס'ווערט אנגענומען אלערליי ארבייט צו מעסיגע פרייזען. צופריעדענהייט גאַ־ ראנטירט, אונזער ארבייט איז די בעסטע.

ס. מעדאַל און זוהן

נייע דיזיינס, וואָלפייפער, בעסטע פיינט, גלאַז א. ז. וו. צו מעסיגסטע פרייזען ביי

מ. דאָנער און קאָמפּאַני

מיר נעהמען אויך אָן פייפערהענגינג און דעקארייטינג. צופריעדענהייט גאראנטירען. (43

M. DONNER & CO.

847 1-2 Main St. Phone St. John 658

פּאַטראָנייזט אונזערע אַדווערטייזערס.

Fraser, Bender and Co.

בילדערס.

לאטס אין דער נארד ענד בילין! 5 אקער לאנד אין דער סאוטה ענד בילינ, אויף לייכטע אויסצאהלונגען. קומט וועלען מיר אייך אלץ ערקלערען. הייזער צום פערקויפען און צום פעררענטען.

447 Main St. Phone Main 9451

לויפט אדער געהט פּאוועליע.

איהר קענט זיך געהן ווי איהר ווילט, אייער זייגער אפער דארף געהן פינקטליך. דאס קען פאר אייך טהאן

נ. טשערניאַק, 876 מיין סטריט

וואו איהר קריגט אויך פערשיעדענע דזשולערי, וואנד זייגערס און פאקעט זייגערס.

ל. סגל

סיין פיינטער

825 מיין סטריט

סיינס אין פערשידענע שפּראַ־ כען, פיינטינג און דעקארייטינג

דער „איד" מאַכט דזשאָב פרינטינג

: : זעכציג לייט געזוכט : :

זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולער־ נען. טולס פריי און וויידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לא־ קיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר באַר־ בערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי

The International Barber College

אלעקסאנדער עוו. וטעטיר וועסט מיין סט.

אַ גרויסער אַלטערײשאָן

סייל בלויז 15 טעג.

ווייל איך געה איבערפיקסען די סטאר האב איך בעשלאסען מיין גרויסען זומער סטאק אויספערקויפען צו די ביליגסטע פרייזען.

אַ גרויסער אויסוואַהל פון א 1,500 סוטס. רעגולאר פרייז פון 15 ביז $30

פאַר $12.50

שטרוי העטס. רעגולאר פרייז פון 2 דאלאר ביז 5 דאלאר פאר 1 דאלאר

ספעשיל פאנאמא העטס וועלען פערקויפט ווערען וועניגער ווי העלפט פרייז

שיך און סליפערס. רעגולאר פרייז 5 דאל. ווערען פערקויפט צו 3 דאלאר

און אנדערע זאכען ווי העמדער, טייס א. ד. ג. צו העלפט פרייז

פּאָרטיגאַל'ס קלאָטהינג סטאָר

709 מיין סטריט פהאָן מיין 1018

איבערציינט זיך, קומט זעהט די אויסשטעלונג אין אונזער ווינדאו

מאַקס האָפמאַן

אייער גוט בעקאנטער אגענט פון שיפסקארטען האט געמופט פון 805 מיין סטריט אין

703 מיין סטריט פהאָן מיין 2681

דער נייער אפיס אין 703 מיין סטריט איז שוין אפען.

אויב איהר דארפט שיקען געלד, אויב איהר דארפט שיפסקארטען, פערגעסט ניט דעם נייעם אדרעס.

DOMINION TICKET OFFICE 703 MAIN ST.